BUDA'NIN ÖĞRETİLERİ

Dhammapada

Gerçeğin Yolu

Buda Dedi ki...

İngilizce kaynaklardan Türkçe'ye çevirip derleyen:

A. Cengiz Büker

BUDA DEDİ Kİ...

DHAMMAPADA

A. Cengiz Büker

BUDA DEDİ Kİ...

DHAMMAPADA

Gerçeğin yolu

İngilizce kaynaklardan

çeviren ve derleyen:

A. Cengiz Büker

Budizm'in temel metinlerinden

en eski ve en yaygın olanıdır.

A. Cengiz Büker: 1942 yılında İstanbul - Vefa'da doğdu. İlkokulu Beyazıt'ta okudu. Vefa Lisesini bitirdi. 1985'te Deniz Kuvvetleri'nden Yarbay rütbesiyle emekli oldu. Lingüistik, Edebiyat ve Filoloji dalları üzerine özengen uğraşlarını daha sonra A.Ü.- D.T.C.Fakültesi'nde Lisans, Lisansüstü ve Doktora çalışmalarıyla belgeledi. Tezini tamamlamak için Meksika'da iki yıl kalarak, Meksika Ulusal Özerk Üniversitesi UNAM'da, Latin Amerikalı şair, bilimadamı, eğitimci ve devrimci José Martí üzerine araştırmalar yaptı.

Doktora'sını hem Türkçe hem de İspanyolca olarak iki dilde sundu.

Birçok yerli yabancı dergide bilimsel ve edebi makaleleri, İngilizce, Almanca ve İspanyolca'dan şiir çevirileri, değişik yayınevlerince çok sayıda çeviri kitapları, İspanya ve Meksika'da şiir ve makaleleri yayınlanmıştır.

Yayınsal çalışmalarında özdeksel bir erek gütmediğini ve herzaman özengen kalmayı yeğlediğini ileri sürer.

***Pali ve Sanskrit dillerinden İngilizce'ye çevirenler*:**

S. Wannapok, F. Max Müler [1881], S. Beck, John Worldpeace, J. Richards, A translation Translated from the Pali by Thanissaro Bhikkhu (Geoffrey DeGraff) [1997], The Buddha's Path of Wisdom Translated by Acharya Buddharakkhita (Introduction by Bhikkhu Bodhi) [1996]

Gerçeğin dikenli yollarında sevinçle yürümek isteyenlere

CİNİUS YAYINLARI
DÜNYA EDEBİYATI
Babıali Caddesi, No. 14 Cağaloğlu - İstanbul Tel: (0212) 5283314 — (0212) 5277982
http://www.ciniusyayinlari.com iletisim@ciniusyayinlari.com BUDA DEDİ Kİ
DHAMMAPADA - Gerçeğin Hazinesi İngilizce kaynaklardan çeviren ve derleyen: A. Cengiz Büker
Yayına hazırlayan: Diren Yardımlı Redaksiyon: Zeynep Gülbay BİRİNCİ BASKI: Mayıs, 2008

© A. CENGİZ BÜKER, 2008

© CİNİUS YAYINLARI, 2008
Tüm hakları saklıdır.
Bu yayının hiçbir bölümü yazarın ön izni olmaksızın, herhangi bir şekilde yeniden üretilemez, basılı ya da dijital yollarla çoğaltılamaz.
Printed in Türkiye

Çevirenin Önsözü

Budizm konusunda yazılmış ve yayınlanmış çok kitap var; ama bu büyük inanç ve aydınlanma düzencesinin başlangıç kitabı Dhammapada[1], doğrudan doğruya bu sistemi kuran Gautama Buddha'nın sözleridir. Bu özgün metni bugünün diline çevrilmiş olarak vermekle, ülkemiz kültürüne yararlı olacağımı umuyorum.

Çeviri ince bir yol, zor bir sanattır. Çevirmen elinden geldiğince özgün metnin anlam ve deyimlerine bağlı kalmaya çalışırken, aynı zamanda, hangi dile çeviriyorsa o dilin özelliklerine uygun olarak, anlaşılır ve okunabilir bir metin yaratmak durumundadır. Çevirinin hem anlamca sadık, hem de dilce güzel olması kolay değildir. Bu kural bütün çeviriler için geçerlidir. Gerçekte yetkin çeviri olamaz, hiçbir çeviri aslının yerine geçemez derler. Bu yüzden, özellikle ana kaynaklar olan büyük metinlerin, aynı bir dile yapılan, bir değil, birkaç değil, pek çok çevirisi bulunur. Örneğin: Eski ve Yeni Ahitler'den oluşan Kutsal Kitap'ın, örneğin İngilizceye, belki de bilinemeyecek kadar çok sayıda çevirisi vardır. Başka felsefelere ve dinlere ilişkin kutsal metinler de böyledir.

Dhammapada'nın, en tanınmış olanları arasından elde edebildiğim, kimisi manzum(e) / nazım / şiir, kimisi nesir / düzyazı biçiminde, yedi adet başka başka İngilizce çevirilerini inceleyerek, aslına en yakın ortalama bir anlayışa varmaya, gereken yerlerde de ayrıca, konuyla ilgili değişik yayın ve kaynaklara başvurarak deyimlerin ve kavramların öz anlamını bulmaya, öğrenmeye çalıştım. Böylece Buda'nın söylemek istediğine olabildiğince yaklaşmak, sonra da bu söyleyişi dilimize aktarırken en iyi anlaşılır, en kolay okunur, en hoşa gider, duru ve güzel bir Türkçe'ye ulaşmak için çaba gösterdim.

Sanskritçe ‘Siddharta Gautama’, Pali dilinde ‘Siddhatta Gotama’, İsa’dan Önce 563 - 483 yılları arasında, bugünkü Nepal ile Hindistan arasında bulunan, Sakya (Kosala) ğı’nın başındaki Kıral Suddhodana ile Kıraliçe Mahayama’nın oğludur. Doğumunun yedinci gününde annesi ölen Gautama’yı teyzesi büyüttü. Gautama onaltı yaşına gelince, yine onaltı yaşında olan kardeş çocuğu kızla evlendi; bir oğlu oldu.

Yirmidokuz yaşına gelince, sarı giysili ve başı tıraşlı bir keşişi görüp etkilendi. “Gerçeği” ve “hastalık ölüm yaşlılık gibi kaçınılmaz acılardan etkilenmeyen salt dinginliği” aramak için saray yaşantısını bırakıp ormanlara çıktı, türlü yöntemleri, türlü öğretmenleri, ustaları, üstatları, mürşitleri, yolgöstericileri ve bitmez tükenmez oruç - imsak - nefsine ezâ ve hakaret, bedenine ağır işkenceler gibi çileleri deneyerek, yıllarca dolaştı; aradığını bulamadı. Sonunda birlikte “yol yöntem” aradığı tüm yoldaşlarından, dervişlerden[2] keşişlerden[3] ayrılıp yalnız kaldı.

Kendi başına Bodhi ağacının[4] altında, zihinsel bir durgunluk içinde otururken, Sujata’nın[5]sunduğu son sütlacını alıp yedi. Tüm gününü korulukta geçirdi. Akşam olunca ağacın altında bağdaş kurup oturdu, içsel derinliklerine dalarak dinginliği aradı.

(Baştan Çıkarıcı) Mara’nın[6] türlü türlü ayartma denemelerine direnen Gautama, kendi içine derin dalışlarıyla önceki varoluşlarının bilgisine ulaştı. “İnsanüstü görü / durugörü / sezgi” yeteneğini kazanarak tüm varlıkların ölüşlerini ve ölüp ölüp yeniden dirilişlerini fark etti; “dört soylu doğru”nun[7] bilincine vardı.

Böylece, İÖ. 528 yılı - Mayıs ayının (*Vesakha*) dolunay gününde, sonradan Budh Gaya adı verilen yerde, “aydınlanmaya” erişti, Buda (*Buddha*) oldu.

Pali dilindeki en eski metinlere göre Buda, insanları eğitme ve bilgilendirmedeki başarısıyla ün kazanmıştı. Herkese acımayla (*Karuna*) ve bilgelikle (*Panna*) yaklaşır, herkesin yetenek ve gereksemelerine göre neyi nasıl öğreteceğini bilirdi.

Hindistan'da köklü, eski, saygın ve egemen bir kurum olan "*kast*" sistemine[8] karşı çıkmış, insanların eşitliği kavramını vurgulamıştır.

Tecimsel doyumla tinsel gelişme arasındaki bağlantının farkındaydı. Ona göre suçlar, cezalarla önlenemezdi; çünkü yoksulluk (*Daliddiya*) ahlaksızlığın ve suçun başlıca nedeniydi.

Gautama, hem doğal hem de fiziksel 'güzelliğe' değer verirdi. Güzel insanların cennetin bu dünyadaki görüntüsü olduğunu söylerdi.

Öğretisi temelde sevgiye dayanır.

'Disipline' önem verirdi. Onun disiplin anlayışı, öğretenle öğrenen arasındaki 'karşılıklı sevgi saygı' kuralı üstüne otururdu.

'Mucize' ve 'hurafe'lere değer vermezdi. Bu tür gösterileri yasaklamıştı. Ona göre gerçek mucize, doğruyu açıklamak ve insanların doğruyu kavramalarını sağlamaktı.

Buda, insanların çektiği acılara duyarlı, duygulu ama ussal (*usçu, akılcı, rasyonel*) bir zihin ve bilinç dizgesi izleyerek ve 'orta yol' ilkesine uyan bir yaşam biçimini sürdürerek özgürlüğü kazanmayı amaçlayan bir bilge idi.

Buda sözcüğü, "aydın, aydınlanmış, uyanmış" anlamına gelen bir sıfat, bir sandır. Budacılıkta aydınlanan her birey bir Buda'dır. Dileyen, çalışan herkes Buda olabilir. Gelecekte de, dün ve bugün olduğu gibi, sayısız Buda ortaya çıkacaktır.

Siddharta Gautama Buddha'nın dünya görüşü, daha sonraki yüzyıllarda, türlü yörelerde ortaya çıkan birçok büyük dinleri ve tasavvuf[9] akımlarını etkilemiş, bizim için özellikle önemli olan Ahmet Yesevi, Hacı Bektaş Veli, Mevlana, Yunus Emre... gibi büyük mutasavvıfların esinlenmesiyle ilintisi olmuştur[10].

Pali dilinde yazılmış Budacı "kutlu[11] metin"lerin en eskisi ve en ünlüsü olan *Dhammapada*, 26 bölümde toplanmış 423 sözden / kıtadan / beyitten oluşur. *Dhammapada*, sözcük olarak 'Gerçeğin Yolu' ya da 'Doğru Yol' anlamına gelir. Prakrit, Sanskrit, Çince dillerinde ve başka dillerde çevirileri vardır. Geleneksel deyim ve deyişlerin bir araya gelmesiyle oluşmuş Budacı etik öğretilerin toplamıdır. Budizm'e inanan ve bağlanan ülkelerde yaygın ilgi gören bu kitap, yüzyıllar boyunca, Budizm'i öğrenmek ve Budist rahip olmak isteyen izdeşçilerce, baş-kitap olarak, inançla okunmuş, incelenmiş, ezberlenmiştir.

Günümüzde de birçok Asya ülkesinde yaygın ve etkin olarak inanılan, uyulan, uygulanan; İslamiyet'ten önceki dönemde kimi Türk Boyları'nın da yolu ve inancı olan; ayrıca Yeni Platonizm, Mazdaizm, Yahudilik, Hıristiyanlık, İslam gibi büyük dinlerle ve Sufî tarikatlerle karşılıklı etkileşiminden söz edilen[12] "Budizm" anlayışını tanıyıp, bu inancın etik ve felsefi görüşlerini anlamak isteyen okurlarca ilgi göreceğini sanarak, bu inanışın kutlu kitabı olan "*Dhammapada*"yı dilimize, en kolay okunabilecek bir biçemle, kazandırmak ereğini güttüm; bu amaçla çok sayıda değişik çeviri, yorum ve açıklamayı inceleyip karşılaştırarak bu derlemeyi hazırladım.

Onuncu yüzyıla kadar Türk boylarının büyük çoğunluğu Budist idiler.[13] Budizm'in bıraktığı sosyo-psikolojik izler ve gelenekler, sonraki Anadolu mistisizminde ve günümüzde çok belirgin olarak gözlemlenebilmektedir. Bu

gözlemlemenin ışığında, bence, diyebiliriz ki, örneğin Yunus Emre, dünya görüşü ve dinsel anlayışı açısından bir gerçek, bir Derviş ve Aydınlanmış Kişi'dir...

Yine de unutulmamalıdır ki, bu kitap bir yorum kitabı değildir. Bu bir derleme kitabıdır. Çeviriye dayanır. Çevirmeninse birinci görevi çevirdiği özgün metnin anlamına olabildiğince sadık kalmak, ikinci görevi de bu anlamı kendi dilinde doğru ve güzel bir biçemde sunmaktır. Çevirmen yorum yapmaktan kaçınır, yorum görevi okurlara ve uzmanlara düşer.

Ben de uzun süren bu zahmetli çalışmayla okurlarıma, ülkeme ve çağımızı paylaşan çok sevgili dünya insanlarına, karınca kararınca yararlı olabildimse ne mutlu!

Gönlüme göre güzel, temiz, severek okunacak bir kitap yayınlayabilme zevkini bana tattıran ve benden içtengelen dostluk ve yardımlarını esirgemeyen, "Sosyal Yayınlar" çalışanları, değerli Zeynep Gülbay'a ve Diren Yardımlı'ya teşekkürlerimi sunmayı da bir borç biliyorum.

A.Cengiz Büker

İstanbul, 23 Mayıs 2008

I.

İkiz Dizeler

1. Biz neyiz? Biz içselliğimizin meyvesiyiz. Bizi biz yapan içsel anlığımızdır, derinliğimizdir, zihnimizdir. İçimizde ne varsa biz oyuz. İçinden temiz olmayan işler geçeni ve temiz olmayan işleri yapanı acılar izleyecektir; tekerleklerin, arabayı çeken öküzün ayağını izlediği gibi.

2. Biz neyiz? Biz içselliklerimizin[14], anlığımızın, zihnimizin sonucuyuz. Bizi biz yapan içimizden geçenlerdir, zihnimizde ne varsa biz oyuz... İçinden temiz işleri geçireni, temiz işler yapanı mutluluk izler; mutluluk, tıpkı gölgesi gibi onun yanıbaşındadır...

3. “İncittiler beni, kırdılar beni, yendiler beni, aldattılar beni” diyerek sızlanıp durma; içini olumsuzluklarla doldurursan sevgisizlik sona ermez.

4. “İncittiler beni, kırdılar beni, yendiler beni, aldattılar beni” diye söylenerek ağlayıp durma; bu kötü yargıları içinden atarsan, seni yakan sevgisizlik de öyle uçar gider...

5. Bil ki, nefreti nefretle yenemezsin; nefreti aşkla yenebilirsin; bu, başlangıcı ve sonu olmayan ölümsüz bir ilkedir.

6. Çoğu kimse bu dünyada bir sona ulaşmamız gerektiğini bilmez, bunun ayrımına varmaz; oysa bunu bilmeyi başaranlar, kavgalarını bitirip giderler.

7. (Baştan çıkarıcı) Mara yalnızca kendi tatları ve zevkleri için yaşayanları, duygularını denetleyemeyenleri, çok yemek yiyenleri, tembel olanları, çaba göstermeyenleri yere yıkacaktır; rüzgârın zayıf ağacı yıktığı gibi.

8. Yalnızca kendi tatları ve zevkleri için yaşamayanları, duygularını iyi denetleyenleri, kararında yemek yiyenleri, inananları, erdemli olanları (Baştan Çıkarıcı) Mara sarsamaz; rüzgârın o koskoca dağları sarsamadığı gibi.

9. Yüreğini arıtmadan, özdenetim gerçeğini anımsamadan sırtına sarı gömlek giyene[15], giydiği bu giysi değer kazandırmaz.

10. Kim kötülükten arıtmışsa yüreğini, özdenetim gerçeğini içine sindirip, erdem kazanmışsa, orta yola uyum gösteriyor ve gerçeğe saygı duyuyorsa, sarı giysi işte ona değer kazandırır.

11. Yalan içinde doğruyu, doğru içinde de yalanı gören, bitmez tükenmez boş dileklerle gezer durur ortalıkta; gerçeğe ulaşamadan günleri tükenir.

12. Doğruyu doğru, yalanı yalan bilense, sonunda gerçeğe ulaşır, yüreğindeki dileklere kavuşur.

13. Çatısı akan eve yağmur nasıl sızarsa, kendini bilmeyen zihne de bin türlü tutku öyle sızar.

14. Çatısı sağlam olan eve yağmur nasıl sızmıyorsa, aynı öyle, kendini bilen beyne tutkular girmez.

15. Yanlış yapan bu dünyada da, öbür dünyada da, her ikisinde de acı çeker. Kötülük yapan, yaptığı kötülüğü görüp üzülecektir, acı çekecektir.

16. Erdemli olan bu dünyada da, öbür dünyada da sevinç bulur. İyilik yapan, yaptığı iyiliği görüp sevinecek, dinginlik bulacaktır.

17. Yanlış yapan bu dünyada da, öbür dünyada da üzülür. Kötülük yapan yaptığı kötülüğü görmekle üzülür; yanlış yolda yürümekle daha da çok üzülür.

18. Erdemli olan bu dünyada da, öbür dünyada da mutludur. İyilik yapan yaptığı iyiliği görmekle sevinir; doğru yolda yürümekle daha da çok sevinir.

19. Kutlu yazıları herkes okur, akıllılar da okur, akılsızlar da okur. Okuduklarına uygun eylem yapmadıkça, yalnızca okumak neye yarar? Akılsızlar okur, ama kutluluğu yaşamazlar. Onlar başkasının sürüsünü sayan çoban gibidirler.

20. Gönlü yüce olanlara gelince... Yalnız birkaç satır bile okusalar yeter. Okuduklarına uygun davrananlar, tutkuyu, nefreti, ahmaklığı bir yana atıp, gönlünü gerçek bilgiye ve zihinsel dinginliğe bırakanlar, ne bu dünyada, ne de başka bir dünyada hiç bir şey istemeyenler... İşte onlar kutluluğu yaşar.

II.

Farkındalık [16]

21. Farkındalık, ayrımındalık ölmezliğin yolu; aymazlıksa ölümün yoludur.

    Farkında olan ölmez, aymaz olansa çoktan ölmüştür.

22. Akıllı olan bunu anlar, bilinçlenip sevinir, soyluluğun bilgisinde sevinç bulur.

23. Kimler ki içinin ayrımındadır, dirençle sebatla çaba gösterir; işte onlar en yüce dinginliğe, en büyük mutluluğa, Nirvana'ya[17] ulaşırlar.

24. Bir kimse uyanıksa, farkındaysa, içine dönükse, arı-duruysa, inceyse, kendini tutmayı biliyorsa, kurala göre yaşarsa, onun şanı elbet yükselecektir.

25. Uyanmakla, farkına varmakla, kendini tutup denetlemekle, öyle bir ada kurar ki kendine, hiçbir sel onu vurup yıkamaz.

26. Budalalar kibir yapar, bilisizdir, dikkatsizdir; oysa akıllı olan, farkındalığı en yüksek servet sayar.

27. Kibirlilik yapma, bedensel zevkin, tutkunun, kösnüllüğün peşinde koşma.

28. Farkına vararak içine dönen, meditasyon[18] yapan büyük sevinç bulur. Akıllı olan aymazlığı farkındalıkla yener, bilgeliğin çatı katına tırmanır; her tür üzüntüden uzak durarak altında kalan üzgün kalabalığı seyreder; dağın tepesinden vadiye bakar gibi, budalalara bakar.

29. Farkında olan aymazların arasında seçilir, uyanık olan da uyuyanlar arasında ileri gider; akıllı olan, yarış atının

yavaş atı geride bıraktığı gibi ilerler.

30. Farkında olan Indra tanrıların şefi oldu. Farkındalık övülür; aymazlık suçlanır.

31. Farkındalıkla sevinç bulan dilenci[19], aymazlığa korkuyla bakar; aymazlık yangın gibi her yanı saran bir felakettir, küçük büyük bütün koruyucu siperleri yakar götürür.

32. Farkındalıkla sevinç bulan dilenci, aymazlığa korkuyla bakar; Nirvana'ya yakın olur, uzağa düşmez.

III.

İçe Dalış

33. Okçular nasıl doğru yaparsa oklarını, bilge olan da içe dalışlarını öyle dosdoğru yapar; zihnin sağa sola dalgalanmalarını zaptetmek zordur.

34. Sudan çıkarılmış bir balık nasıl kıvranırsa fırlatıp atıldığı kuru yerde, içe dalışlar da, (Baştan Çıkarıcı) Mara'nın ayartmasından kurtulmak için, öyle kıvranır.

35. Kımıltılarını zaptetmek zor olsa da, zihni denetlemek iyidir; evcilleştirilmiş zihin mutluluk getirir.

36. Bilge olan, zihnindeki kımıltıları sımsıkı tutar; zaptetmek zor olsa da bunu yapar. İyi denetlenen içe dalışlar mutluluk getirir.

37. Zihin uzaklarda bedensiz gezer, derin mağaralarda saklanır; zihnini sımsıkı tutmasını bilen ölümden korkmaz.

38. Zihin düzen tanımadan oynayıp duruyorsa, gideceği doğru yolu bilemiyorsa, içimizde dinginlik olamıyorsa, bilgelik yetkinleşmiş[20] sayılmaz.

39. İçi/İçselliği sorunsuz olan için korku yoktur, zihni karışık olmayan için korku yoktur, iyiyi kötüyü düşünmeyi bırakan için korku yoktur, farkında olan için korku yoktur.

40. Bu beden bir sırça kadeh gibi kırılgandır, bunu bilelim; içselliğimiz kale gibi sağlam olsun; bilgelik silahıyla (Baştan Çıkarıcı) Mara'ya saldıralım, eldekini koruyalım da hep farkında olalım!

41. Ne yazık ki, bu beden, çok geçmeden, işe yaramayan kalas gibi upuzun uzanacak. Gözden çıkarılmış, bilinçsiz,

içeriksiz/içselliksiz olarak yerde yatacak.

42. Düşman düşmanına, ya da tiksinen tiksindiğine ne yaparsa yapsın, hiçbir düşman yanlış yönlenen bir zihnin sana verdiği zarar kadar zarar veremez.

43. Oysa, doğruya yönelik zihnin sana yaptığı iyiliği, ne ana, ne baba, ne de akraba yapabilir.

IV.

Çiçekler

44. Kim fethedecek bu dünyayı? Ölümün, Yama'nın[21], Tanrıların dünyasını kim açacak? Kim bulacak gerçeğin aydın yolunu? Arayanın en doğru çiçeği bulduğu gibi?

45. Bu dünyayı da, ölümün ve Tanrıların dünyasını da bilge öğrenici fethedecek. Bilge öğrenici bulacak gerçeğin aydın yolunu; tıpkı arayanın en doğru çiçeği bulduğu gibi?

46. Kim bilirse bu bedenin köpük gibi uçucu olduğunu, çöldeki bir seraptan daha kısa süreli olduğunu kim anlarsa, (Baştan Çıkarıcı) Mara'nın ucu çiçekli oklarını o kıracaktır. O, o ölüm kıralını hiç görmeyecektir.

47. Ölüm gül toplayanı, zihni bulanıksa, alır götürür; taşan sel sularının derin uykuda uyuyan köyü götürdüğü gibi.

48. Ölüm, zihni karışıksa, gül toplayanı, dünyanın zevklerine doyamadan, yok eder.

49. Nasıl arı, gülü incitmeden, rengini kokusunu bozmadan, nektarını toplar giderse, işte öyle yaşamalıdır bilge de ülkesinde.

50. Ne başkalarının yanılgıları, ne hataları, suçları, unutkanlıkları... bilgenin tek ilgisi kendi noksanlıkları olmalı.

51. Özü sözüne uymayanın durmadan tekrarladığı, hoş ama boş sözler, anlamsız verimsiz sözler; tıpkı renkli ama kokusuz güzel çiçek gibidir.

52. Özü sözüne uyanın anlattığı, hoş ve içi dolu verimli sözlerse, tıpkı renkli ve hoş kokulu güzel çiçek gibidir.

53. Türlü türlü çelenkler yapabiliriz elimizdeki bir yığın çiçekten, kısacık bir ölümlü ömürde, çok iş başarabiliriz.

54. Çiçek kokuları ilerlemez rüzgâra karşı, ister kırmızı sandal ağacı olsun, ister gül ya da yasemin... ama iyi insanların olumlu kokusu rüzgâra karşı bile olsa yayılır gider... İyi insanın iyiliği her yana ulaşır.

55. Kırmızı sandal ağacı olsun, gül olsun, yasemin olsun... Tüm bu hoşkokulu çiçekler arasında hiçbir koku erdemin kokusundan güzel olamaz.

56. Gülün ya da kırmızı sandal ağacının kokusu sınırlıdır; ama erdemlinin kokusu en yüksek ölümsüzlere lâyıktır.

57. O erdemliler ki, düşünce yapmadan, kaygı yapmadan yaşar, onlar gerçek bilgi ile özgürdürler... (Baştan Çıkarıcı) Mara artık yollarına çıkamaz.

58. Nasıl, atık çöp yığını içinde büyüyen ak yasemin, yığın yığın pislik arasında bile gönül ferahlatıcı koku saçarsa; 59. Gerçekten aydınlanmış olan Buda öğrencisi de öyledir... Bilgelik ışığıyla kör kalabalıkların üstünde ay gibi parlar.

V.

Ahmak [22]

60. Uyanık olana gece uzundur. Yorgun olana yol uzundur.

    Gerçek yolu bilemeyen ahmağa, doğum ölüm döngüsü uzundur.

61. Kendinden daha iyisiyle, ya da en az kendi kadar iyi olanla karşılaşmayan yolcu, tek başına sürdürsün yolunu; ahmakla yoldaşlıktan yarar olmaz.

62. “Bu şarkı benim, bu saray benim, bu servet benim” diye diye acı çeker ahmak olan. Oysa hiçbir zerre bile hiçbir kimsenin değildir; nerde kalmış oğullar, mallar, servetler!

63. Ahmak olduğunu bilen ahmak, hiç olmazsa buncacık bilge sayılır; kendini akıllı sanan ahmaksa gerçekten ahmaktır.

64. Bir ahmak bir bilgeyle ömür boyu dostluk etse, gene de bilgelik gerçeğini anlayamaz; kaşık çorbanın tadını alamaz ya, işte öyle...

65. Aydın bir kişi bir bilgeyle dostluk etse, bir dakika yeter anlamasına; dil çorbanın tadına varır ya, işte öyle...

66. Anlayışsız ahmak kendi kendisinin en kötü düşmanıdır; çünkü o sonuçları acı olan yanlış eylemler yapar.

67. Pişmanlık veren eylem iyi eylem değildir; sonucu gözyaşı getirecektir.

68. Pişmanlık vermeyen eylemse, iyi eylemdir, sonunda sevinç ve gülme getirecektir.

69. Yanlış eylem acı yemişini vermedikçe, ahmak onu baldan tatlı sanır; sonuç ortaya çıkınca, ele geçen yalnızca üzüntüdür.

70. Ahmağa aylarca Kuşa Otu'nun[23] ucuyla yemek yedirsen; gerçeği anlayanların onaltıda biri kadar değeri olmaz.

71. Yanlış eylem, yeni sağılmış süt gibidir, hemencecik bozulmaz; içten içten yanıp, uzun süre, küllü ateş gibi ahmağın peşinden gider.

72. Yanlış eylem, ortaya çıkınca, ahmağa keder verir, sonra aklının ferini alır, zihnini böler.

73. Bırak ahmağı, şöhret arasın! Dilencilerin en önünde olsun, manastırda yetke kazansın, halk içinde saygınlık bulsun!

74. "Evsahipleri de Dilenciler de bana yönelik olsunlar; hep benden sorsunlar ne yapmak ne yapmamak gerektiğini" diyen Ahmak Başrahip[24], tutkusunu ve gururunu arttırarak, böyle olmasını ister.

75. Bir yol var servete götürür; bir yol var Nirvana'ya götürür; Buda'nın izdeşçisi olan gerçek dilenci bunu anlasın da, şan şeref peşinde koşmayı bırakıp bilgeliği arasın.

VI.

Bilge [25]

(Pandita)

76. Sana yanlışlarını gösteren bir bilge kişi bulursan, yapmaman gerekenleri gösteren bu bilgeyi izle; kesinlikle iyi olursun, kötü olmazsın. Onda gizli hazineler bulursun.

77. Bırak o seni uyarsın, bırak öğretsin, bırak yanlışını yasaklasın! O zaman iyiler seni sever, kötülerse senden nefret eder.

78. Yanlış yapanları ahbap edinme, aşağılık insanları dost tutma; erdemli kişilerle arkadaş ol, hep en iyiler dostun olsun.

79. Gerçeği kanarak içen, dingin kafayla mutlu yaşar. Bilge olan, soylu kişilerin anlattığı sevinci gerçeğin içinde bulur.

80. Kanal mühendisleri suyun yönünü düzeltir, okçular oku düzeltir, marangozlar tahtayı düzeltir... Bilge olansa kendini düzeltir.

81. Sağlam kaya nasıl sarsılmıyorsa rüzgârda, bilge olan da öyle sarsılmaz; ne övgüden, ne yergiden etkilenmez.

82. Derin bir gölün temiz ve durgun olması gibi, bilge de gerçeği öğrenmekle durgunlaşır.

83. İyi insan başına ne gelirse gelsin aldırmaz. İyi insan tutkulara kapılmaz. İster mutluluk gelsin üzerine, ister keder; ne coşar, ne de yıkılır bilge olan. Hiç etkilenmeden yoluna gider.

84. Kim ki onun bunun hatırı için beğenilmeyi aramaz; oğul, servet, iktidar ummaz; kim ki haksız yoldan başarı elde

etmeyi istemez; o elbette erdemlidir, bilgedir, kutlu yaşar.

85. Karşı uzak kıyıya ulaşan azdır; kalanların hepsi bu kıyıda dolanır durur... Gerçek eline verilince, onu izleyenler, tutsak eden ölümün çetin köprüsünden geçip, kuş gibi uçacaklardır.

86. Onlar ki, yasa sunulduğunda, yasayı izlerler, ölümü yenmek zor olsa da; onlar ölüm ülkesinden geçip gideceklerdir...

87. Karanlığın yolunu geride bırakıp ışığın yolunu izlesin bilge kişi, evini bırakıp evsiz ülkeye gitsin, sevinmenin zor olduğu yerde dünyadan el etek çekmekte arasın sevinci.

88. Tüm zevkleri yele versin, bu dünyada hiçbirşeyi kalmasın, arındırsın kendini maldan mülkten bilge kişi; son versin zihnindeki tüm dünyasal kaygılara kederlere.

89. Zihin temelleri sağlam olanlar aydınlanıp bağlılıktan soyutlansın: tüm bağlarını sevinçle koparsın, tüm heveslerini, iştahlarını yensin... ışıkla dolmuş olanlar özgürlüğü bu dünyada tatsın.

VII.

Ermiş [26]

(Arhat)

90. Gezisi sona erene, kaygılardan soyutlanmış, tüm benliğinden soyunmuş, zincirlerini koparmış olana artık acı çekmek yoktur.

91. İçe dalanlar kendini koyup gider, bir ev buluverince sevinmezler; gölünü terk eden kuğular gibi, evlerini geride bırakırlar.

92. Hiçbir şeyi saklayıp biriktirmeden, bulduğu kadar yiyenler, koşulsuz özgürlüğü tadacaktır; onların yolunu anlamak gökteki kuşların yolunu anlamaktan zordur.

93. Tutkularını susturmuş olanlar, her türlü zevke ilgisiz kalanlar, koşulsuz özgürlüğü tadacaktır; onların yolunu anlamak gökteki kuşların yolunu anlamaktan zordur.

94. Duyguları denetimli olana, sahibinin eğittiği at gibi, gururdan ve iştahlardan uzak olana, Tanrılar bile gıpta eder.

95. Yerküre gibi görev yüklü, kale gibi sağlam, çamursuz göl gibi apak olanlar, onlar artık başka yeniden-doğum[27] acısı tatmaz.

96. Gerçek bilgiyle özgürlüğe, dinginliğe ulaşınca, zihni arınmıştır onun; sözü de arınmıştır, eylemi de arınmıştır.

97. O aldatılmaktan da uzaktır; yaratılmayanı tanır, tüm bağlantılardan kurtulmuştur, tüm baştan çıkarmaların dışında, tüm arzulardan vazgeçmiş, insanların en ulusu, en yücesidir.

98. Köyde ya da ormanda, vadide ya da tepede, ermişlerin yaşadığı o sevinçlerle dolu yerde.

99. Sevinçler... Başka kimsenin göremediği sevinçler... Arzulardan arınmış olanlar orada o sevinçleri bulacaktır; onlar duygusal zevkleri aramazlar.

VIII.

Binler

100. Duyana dinginlik veren bir tek sözcük, bin anlamsız kelimeden iyidir.

101. Duyana dinginlik veren bir tek şiir, bin anlamsız şiirden iyidir.

102. Duyana dinginlik getiren bir tek türkü, bin sözcüklü söylenceden iyidir.

103. Birisi savaş kazansa, bin kişiyi bin kez yense ne çıkar! O kimse ki kendini yener, işte o en büyük yenendir.

104. Kendini yenmek, başkalarını yenmekten iyidir.

105. Tanrı gelse, Ruh gelse, (Baştan Çıkarıcı) Mara gelse, Brahma gelse... Kendine özdenetim yapanın utkusu yenilgiye dönmez.

106. Birisi, aylar boyu, yıllar boyu binlerce kurbanla kendini sunarken, bir başkası ruhu bilgili olana bir anlık saygı gösterse... Bu saygı yüz yıllık kurbandan iyidir.

107. Birisi yüzlerce yıl ormanda Agni'ye[28] tapınsa, bir başkası ruhu bilgili olana bir anlık saygı gösterse... bu saygı yüz yıllık tapınmadan iyidir.

108. Bir parça sevap kazanmak için, bu dünyada yıllar boyu sadaka olarak, sunu olarak neler neler kurban etsen, hiçbirinin beş kuruş değeri yoktur... Erdemliye saygı duymak daha iyidir.

109. Yaşlıya saygı gösteren kişide dört şey artar: hayat, sağlık, mutluluk, güç.

110. Kötülükle, denetimsizlikle yüz yıl yaşamaktansa, erdemli ve gözlemci olarak bir gün yaşamak iyidir.

111. Kötülükle denetimsizlikle yüz yıl yaşamaktansa, bilen ve gören olarak bir gün yaşamak iyidir.

112. Tembellik ve zayıflıkla yüz yıl yaşamaktansa, cesaretle bir gün yaşamak iyidir.

113. Nesnelerin doğuşunu ve ölüşünü görmeden yüz yıl yaşamaktansa, doğum ve ölümü görüp de bir gün yaşamak iyidir.

114. Ölümsüz olanı algılamadan yüz yıl yaşamaktansa, ölümsüzü algılayıp bir gün yaşamak iyidir.

115. Yüce yolu görmeden yüz yıl yaşamaktansa, yüce yolu görüp de bir gün yaşamak iyidir.

IX.

İyilik - Kötülük

116. İyiliğe doğru acele etmeli kişi, zihnini bir an önce kötülükten uzaklaştırmalı. Kişi iyilikte yavaş olursa, zihin kötüden zevk almaya başlar.

117. Kötü iş işleyen, yapmasın bunu bir daha. Kötülükten zevk almaya alışmasın. Yanlış işler sonunda acı getirir.

118. İyi iş işleyen, bunu yine yapsın; iyilikten tat almaya alışsın; iyiliğin sonu mutluluktur.

119. Kötü iş işleyen de, yaptığı kötülük erginleşip olgunlaşmadıkça bir süre mutluluk görür; ama bir kez kötülük yetkinleşti miydi, eninde sonunda, kötülük yapan kötülük görür.

120. İyi iş işleyen de, yaptığı iyilik büyüyüp olgunlaşmadıkça bir süre kötülük görebilir; ama iyilik bir kez oldu muydu, iyilik yapan iyilik görür.

121. Kimse “Nasıl olsa bana gelmez,” deyip kötülüğü küçümsememeli. Su testisi bile damla damla dolar. Ahmak, azar azar, biriktire biriktire topladığı kötülükle ahmak olur.

122. Kimse, “Nasıl olsa bana gelmez,”[29] deyip iyiliği küçümsememeli. Su testisi bile damla damla dolar. Bilge, azar azar, biriktire biriktire topladığı iyilikle bilge olur...

123. Bir tüccar gibi davranıp kötü işler işlemekten kaçınmalı... Koruyucusu az, yanında değerli eşyalar taşıyan tüccar, nasıl karanlık yollardan kaçınırsa öyle... yaşamayı seven kişi ağudan nasıl kaçarsa öyle...

124. Kimin elinde yarası yoksa, ağuya eliyle o dokunmalı; yarası olmayan ele ağu işlemez; kötü iş işlemeyeni kötülük etkilemez.

125. Kim ki bir suçsuza ya da saf ve zararsız birine kötülük ederse, ahmakça yaptığı fenalık, tıpkı yele karşı savrulan toz gibi kendine döner.

126. Kimileri ana karnında yeniden-doğar; kötüler Tamu'ya gider, iyiler Uçmak'a gider; dünyadan bir isteği olmayansa Nirvana'ya ulaşır, erer.

127. Ne göklerde, ne de denizlerin dibinde, ne de yüksek dağlardaki kovuklarda ya da inlerde saklanıp kurtulamazsın... Bu dünyada kötü iş işleyenin kaçıp kurtulabileceği bir yer yoktur...

128. Ne göklerde, ne de denizlerin dibinde, ne de yüksek dağlardaki kovuklarda, inlerde... Bu dünyada insanın ölümden kaçabileceği bir yer yoktur.

x.

Cezâ

129. Herkes cezâ karşısında titrer, herkes ölümden korkar... Başkalarını kendi yerine koymalısın: öldürmemeli-öldürtmemelisin.

130. Herkes cezâ karşısında titrer, herkes yaşamayı sever... Başkalarını kendi yerine koymalısın: öldürmemeli-öldürtmemelisin.

131. Kim ki mutluluk ararken, kendi gibi mutluluk arayan başkalarına acı verirse, ölünce mutlu olamaz.

132. Kim ki mutluluk ararken, kendi gibi mutluluk arayan başkalarına acı vermezse, ölünce mutluluk bulur.

133. Sakın sert sözler söyleme! Konuştuğun kimse karşılık verir... Öfkeli söz döner yine sana vurur.

134. Sen kendini kırık bir gong gibi sessiz yaparsan, Nirvana'ya eriştin demektir; çünkü o zaman... öfke bilmezsin.

135. Tıpkı bir sığır çobanı, elinde sopa, sürüsünü çayıra sürer gibi, yaşlılık ve ölüm de yaşayanları öyle sürer götürür.

136. Yanlış işler işleyen ahmak, budala kişinin, ateşte yanar gibi, kendi işleriyle yanacağını bilmez.

137. Kim hak etmemiş olana cezâ verirse; incinmeye layık olmayanı incitirse, en kısa zamanda şu on olay ortaya çıkacaktır: 138. Acımasız kederler bir, yaşlılığın düşkünlüğü iki, bedensel incinmeler üç, korku veren acı dört, akıl yitimi beş, 139. Yönetimden gelen eziyetler altı, mallarının yok olması yedi,

140. Yıldırım düşüp evinin yanması sekiz...

Dokuzuncusu ve onuncusu ise şudur: beden çürür, ahmak olan da Tamu'ya[30] gider.

141. Kişi içini isteklerden şüphelerden arındırmazsa... ne çıplak dolaşmak, ne örgülü saç, ne çamurlarda sürünmek, ne oruç tutmak, ne yerlerde yatmak, ne toza toprağa bulanmak, ne de kımıldamadan oturup durmak... hiçbir biçimsel tapınma ölümlü ruhumuzu arındıramaz...

142. Kim ki güzel elbiseler giyer, barış içinde yaşar, sakin durur, denetimlidir, kendini tutar, arı durudur, başka varlıkları incitmez; işte o kutsanmıştır, ermiştir, gerçek dilenci odur.

143. Var mıdır bu dünyada tevazu ile ve alçakgönüllülükle benliğini dizginleyip de suçlanmaya uğramayan? Tıpkı kamçı istemeyen eğitimli at gibi?

144. Tıpkı kamçının ucu dokununca koşan eğitimli at gibi, gayretli ve hevesli, imanlı, erdemli, enerjili, içedalış[31] yapan, gerçeği ayırt eden... Böyle yaparsan, büyük kederi yenersin; bilgide, davranışta, akıllılıkta yetkin olursun.

145. Kanal mühendisleri suyun yönünü düzeltir; okçular oku düz yapar; marangozlar tahtaya düz biçim verir; iyi insanlarsa kendi benliğini kalıba koyar.

XI.

Yaşlılık

146. Neden bu gülmeler, bu sevinçler, bu eğlenceler, dünya böyle sürekli yanmaktayken? Neden bir ışık aramıyorsun? Sen ki karanlıklar içindesin, karanlıklarla kuşatılmışsın?

147. Giyinmiş kuşanmış olan cesedin hep yara bere içinde. Kolları bacakları yorgun, hastalıklı. Zihni oynak düşüncelerle, kalıcı olmayan hayallerle yüklü.

148. Eskiyor bu beden, yıpranmış, hastalık yuvası... Bu yolsuzluklar yığını yıkılıp gidecek, ölüm kaçınılmaz...

149. Sonbaharda düşen meyveler gibi, bembeyaz kemikleri görmekten ne zevk alınır ki?

150. Kemiklerden örülmüş bir kale, sıvası etten ve kandan yapılmış; içinde yaşayanlarsa yaşlılık ve ölüm, ve kibir ve yalan...

151. Kıralların arabaları eskir, beden yaşlanır. İyilerin iyilere öğrettiği erdemlere gelince, onlar asla yaşlanmaz.

152. Az öğrenen insanların büyümesi öküzlerin büyümesi gibidir; etten bedenleri büyür, zihinleri büyümez.

153. Nice ‘yeniden-doğum’ evreleri geçti başımdan, dünya denen bu konutun sahibini aradım bulamadım; yeniden yeniden[32] dünyaya gelmek çok acı!

154. Şimdi görüyorum seni, ey bu evin yapıcısı. Bu son olsun artık! Bundan sonra bu evi yapma. Tüm çatı kirişleri kırılmış; direk çürümüş. Tüm tutkular sönmüş. Ruh, o Yüce Sonsuzluğa ulaşmak için çevirmiş başını.

155. Uygun düzen uygulamayan kimse, gençliğinde kazanıp biriktirmeyen yaşlı balıkçıl kuşu gibi balıksız gölde açlıktan ölür.

156. Uygun düzen uygulamayan kimse, gençliğinde kazanmayan kırık yay gibi yerde yatar, geçmişe bakıp içini çeker.

XII.

Benlik [33]

157. Bir kişi kendini aziz tutarsa, benliğini dikkatle incelesin. Bilge olan, hiç olmazsa ara sıra üç saatin birinde gözlem yapar.

158. Her kişi önce kendini doğruya yöneltsin; sonra başkasına öğüt versin; bilge olan böyle yapar, acı çekmez.

159. O kişi ki öğrettiklerine kendi uyar, kendi benliğini denetler, işte o başkasına yol göstersin, çünkü öz denetim kolayına olmaz.

160. Benlik benliğin efendisidir; başka kim efendi olabilir ki? Kişinin iyi bir öz-denetimli benliği varsa o kişinin iyi bir efendisi var demektir.

161. Benliğin yaptığı kötülük, benlikten doğan kötülük, benlikten gelen kötülük, tıpkı bir elmasın değerli taşları ezip parçaladığı gibi, ahmak olanı ezip parçalar.

162. Kötülüğü büyük olanın benliği onu öylesine alçaltır ki, bu kadar alçalmasını düşmanı bile istemez, tıpkı kendi üstüne dolanmış Sala ağacı[34] gibidir...

163. Kötü eylemleri ve bize zararı dokunan eylemleri işlemek kolaydır; yararlı ve iyi olanı yapmaksa zordur.

164. Ermişin, soylu olanın, erdemlinin öğrettiklerini küçümseyip de yanlış yola sapan ahmak, Katthaka kamışının[35] meyvesi gibi, kendi kıyımına meyve yetiştirir.

165. Hata yapmak da, acı çekmek de kendi elimizdedir; hata yapmamak da kendi elimizdedir. İstersek benliğimizi arıtır saflığa ulaşırız... Saflık ve kirlilik kendimizden gelir; hiç kimse bir başkasını arılığa ulaştıramaz.

166. Kimse bir başkası uğruna kendi ödevini unutmasın, o başkası ne kadar büyük de olsa... Kişi kendi ödevini bir kez öğrendi mi artık hep kendi ödevine özen göstermeli!

XIII.

Dünya

167. Kötülüğün kurallarına uymamalı; aymazlık içinde yaşamamalı; yanlış fikirleri izlememeli; dünyaya bağımlı olmamalısın!

168. Ayağa kalk; aymaz olma! Erdem yolunu izle! Erdemli olan bu yaşamda da, gelecek yaşamda da mutlu olur.

169. Erdem yolunu izle; kötülük yolunu izleme! Erdemli olan bu yaşamda da, gelecek yaşamda da mutlu olur.

170. Dünyayı bir “hava kabarcığı” olarak algılamalı, bir serap olarak görmelisin; kim dünyayı böyle görürse, ölüm denen zorba kıral onu görmez.

171. Gel, sen bu dünyayı süslü bir bey arabası olarak gör... Ahmak olan bu dünyanın içine dalar, bilge olansa bu dünyadan elini çekmiştir.

172. Önceden akılsız olup da sonradan aklı açılan, buluttan çıkmış ay gibi dünyayı aydınlatır.

173. İyi davranışla içindeki kötülüğü yenen, buluttan çıkmış ay gibi dünyayı aydınlatır.

174. Bu dünya körler dünyasıdır; burada görenler az... Ağdan kaçan kuşlar gibi, pek azı gökyüzüne gider.

175. Kuğular güneş yolunda gider; gökte mucize gibi uçarlar. Bilge olan, (Baştan Çıkarıcı) Mara’yı ve kandırıcıların silahlarını yenerek, bu dünyadan dışarı çıkar.

176. Kim ki o Tek Yasayı çiğner, kim ki yalan söyler, kim ki öte dünyayı küçümser, onun yapamayacağı kötülük

yoktur.

177. Sefiller Tanrıların dünyasına gitmez, ahmaklar özgürlüğü sevmez; bilge olan cömertlikten zevk alır, işte bu nedenle öte dünyada kutsanır.

178. Bu dünyada hükümdar olmaktansa, ölüp de Uçmak'a gitmektense, bütün dünyalara egemen olmaktansa, Kaynağa Ulaşmak en iyi ödüldür.

XIV.

Uyanmış Kişi [36]

179. O kişi ki onun yaptığı fetih yeniden yapılamaz, onun yaptığı fethe bu dünyada kimse ulaşamaz; onu, o uyanmış olanı, o herşeyi bilen ve yollardan bağımsız olan o kişiyi hangi izden sürüp götüreceksin?

180. O kişi ki onu hiçbir dilek, hiçbir tutku, tuzak ve zehirleriyle yolundan saptıramaz. O doğruyu, o uyanmışı, o bilgeyi hangi yanlışa çekip götürebilirsin?

181. O uyanmışları, o farkında olanları ölümsüzler bile kıskanır; onlar içlerine dönüş yaparlar. Onlar bilgedir. Onlar vazgeçmenin dinginliğinde zevk almayı bilir...

182. İnsan olarak dünyaya gelmek kolay değildir; ölümlülerin yaşantısı güçtür; gerçek yolu sezmek çetindir; aydınlanmayı uyandırmak zordur.

183. Yanlışlık yapmamak, iyi olmak, zihnini arıtmak... Uyanmışların öğretisi budur.

184. Uyanmış olan, sabretmeyi en büyük kurban diye adlandırır. Uyanmış olan, Nirvana'yı en büyük güzellik olarak görür. Başkalarına vuran derviş olamaz; başkalarına kötü söyleyen ermiş olamaz.

185. Suçlamayacaksın, incitmeyeceksin; kurallarla kısıtlı bir yaşam süreceksin. Az yiyeceksin, yalnız olacaksın, en büyük bilinci uygulayacaksın...

Uyanmışların öğretisi işte budur.

186. Tutkularını doyurmayacaksın, başına altın para bile yağsa...

Tutkuların kısa sürdüğünü, sonunda acılar yarattığını bilen, bilgedir.

187. Açgözlü olan en tanrısal tatlarla bile doymaz. Gerçekten uyanmış olan izdeşçi, tek tadı tüm tutkuların yok edilmesinde bulur.

188. Korkuyla yönlenen insanlar, sığınmak için dağlara, ormanlara, kutlu korulara, türbelere kaçarlar.

189. Oysa hiç de güvenli bir sığınma yolu değildir bu. Sığınakların iyisi bu değildir. Sen bu sığınağa gidersen, acılardan kurtulamazsın.

190. Kim ki uyanan kişiye sığınır, gerçeğe sığınır, topluma sığınır, o apaçık bir anlayışla dört asil gerçeği algılar: 191. Acı çekmeyi bir, acı çekmenin doğduğu yeri iki, acı çekmeyi durdurmayı üç, acı çekmeyi durdurmaya giden sekiz katlı (aşamalı) kutlu yöntemi dört.

192. İşte bu en sağlam, en iyi sığınaktır. Bu sığınağa giren kişi, her tür acıdan kurtulur.

193. Doğru görüşlü kişiyi bulmak kolay değildir; onlar heryerde doğmazlar. Nerede böyle bir bilge doğarsa, oranın halkı kalkınır...

194. Uyanmışın doğumu kutsansın! Gerçeğin öğretilişi kutsansın! Toplumun ahenkli uyumu kutsansın. Barış içinde yaşayanların bu özverisi kutsansın!

195. Saygıya layık olanlara, uyanmışa, uyanmışın izdeşçilerine[37], orduları yenenlere ve keder nehrini aşıp geçenlere kim saygı gösterirse, değer kazanır.

196. Kendini teslim edenlere, korkudan uzak olanlara... kim bunlara saygı gösterirse; değerini kimse ölçemez.

XV.

Sevinç [38]

197. Sevinç içinde yaşamalıyız, nefret edenlerden bile nefret etmeden yaşamalıyız; (bizden) nefret edenlerin arasında, nefretten uzak kalarak yaşamalıyız.

198. Bitmeyen sevinç içinde... hastalar arasında hastalıktan uzak kalarak yaşamalıyız.

199. Bitmeyen sevinç içinde, açgözlüler arasında açgözlülükten uzak kalarak yaşamalıyız; açgözlülerin arasında açgözlülükten uzak olmalıyız.

200. Bitmeyen sevinç içinde yaşayalım, elimizde avucumuzda hiçbirşeyimiz yokken... Görkemli tanrılar gibi sevinçle beslenip, sevinçle doyarak yaşayalım.

201. Utku ve yengi de nefreti doğurur, çünkü yenilen mutsuz olur. Kim ki yenmeyi yenilme işini terk eder, yenmekten yenilmekten uzak kalır, o mutludur; işte o, bitmeyen sevinçlerle yaşar.

202. Tutku gibi, hırs gibi ateş yoktur; nefret gibi talihsizlik yoktur; bu taşıdığımız beden gibi derin acı yoktur; barıştan yüksek sevinç yoktur.

203. Tutkularla kıvranıp durmak en kötü hastalıktır; uyumsuzluksa en büyük kederdir. Bunu inanarak bilen için işte bu bilgi Nirvana'dır, en yüksek mutluluktur.

204. Sağlık en büyük hediyedir; aza razı olmak en büyük servettir; güvenmek en iyi ilişkidir; Nirvana en yüksek sevinçtir.

205. Kim ki yalnızlığın, sâkinliğin tadına varır, korkudan ve günahtan uzak olur, gerçeğin tatlı içkisini içer.

206. Soylu olanın görünüşü ne güzeldir; soylu olanla yaşamak ne hoştur! Ahmakları görmeyense, mutlu olur.

207. Budalalarla dolaşan acı çeker. Ahmaklarla olmak, düşmanla olmak gibidir, acı verir. Bilgelerle olmak, insanın sevdikleriyle olması gibi sevinçli bir durumdur.

208. Bu yüzden en iyisi, akıllıları, bilgeleri, okumuşları, sabırlıları, görev bilenleri, yüksek ruhluları izlemektir; tıpkı ayın yıldızların yolunu izlediği gibi, iyi ve bilge olanı izlemelidir.

XVI.

Tat [39]

209. Tat almanın gerçek amacını unutup, içedalış yerine eğlence arayan, sonunda içedalış yapana imrenecektir.

210. Tad verene de vermeyene de kimse yapışmasın. Tad vereni görmemek acıdır, tad vermeyeni görmek de öyle.

211. Hiçbirşeye bağlanmamalısın; çünkü sevileni kaybetmek acı verir... Ne sevdiği, ne de sevmediği olmayanın zincirleri yoktur.

212. Tad almaktan keder çıkar, taddan korku çıkar; taddan uzak olansa, ne keder bilir, ne korku.

213. Bağlılıktan keder çıkar; bağlılıktan korku çıkar; hiçbirşeye bağlanmayansa, ne keder bilir, ne korku.

214. Kösnüllükten keder çıkar; kösnüllükten korku çıkar; kösnüllükten uzak kalansa, ne keder bilir, ne korku.

215. Aşktan keder çıkar; aşktan korku çıkar; aşktan uzak duransa, ne keder bilir, ne korku.

216. Açgözlülükten keder çıkar; açgözlülükten korku çıkar; açgözlülükten uzak olansa, ne keder bilir, ne korku.

217. Erdemli olanı, içgörüsü olanı, adil olanı, vefâlı olanı, kendi işine gücüne bakanı... bu dünya sevecektir.

218. İçinde “O Tanımlanmayan” için istek olan kimseye, zihni doymuş olan kimseye, zihni arzulardan arınmış olan kimseye... işte ona, “akıntıya karşı çıkan” denir.

219. Akrabalar, dostlar, sevgililer, uzaklara gidip de geri döneni nasıl selamlarsa!

220. İyi işler işleyeni de, bu dünyadan öbürüne gidince, yaptığı iyilikler işte tıpkı öyle karşılar. Gurbetten döneni yakınlarının sevinçle karşıladığı gibi.

XVII.

Öfke

221. Öfke’yi bırak; gururdan uzaklaş. Tüm dünyasal bağlılıkları aş, öteye geç. Adlara ya da biçimlere bağlanmayana, hiçbir şeye “benim malım” demeyene acılar dokunmaz.

222. Kim ki, yoldan çıkmış araba gibi koşan öfkesini dizginler, işte ona sürücü derim ben; öbür sürücülerse yalnızca yuları tutar.

223. Öfkeyi sevgiyle yenmelisin; kötülüğü iyilikle, cimriyi cömertlikle, yalancıyı gerçekle yenmelisin.

224. Gerçeği konuş, öfkeye yenilme, az istendiğinde çok ver... Bu üç adım seni Tanrılara ulaştırır.

225. Kimseyi incitmeyen, bedenini denetleyen bilge, “değişmezlik yeri”ne varacaktır; oraya bir kez ulaşan bir daha hiç acı çekmez.

226. Hep farkında olanların, gece gündüz durmadan okuyanların, yalnızca Nirvana’yı dileyenlerin, kaygıları sona erecektir.

227. Eski bir deyiştir, ey Atula[40], bugünün deyişi değil: “Susanı suçlarlar; çok konuşanı suçlarlar; az konuşanı da suçlarlar; dünyada suçlanmayan yoktur”.

228. Hep suçlanan ya da hep övülen hiç olmamıştır, olmayacak, bugün de yok.

229. Ayrıcalıklıların övdüğüyse, hatasız olduğu için, akıllı olduğu için, bilgiden erdemden yana zengin olduğu için durmadan övülecektir...

Böyle bir kişiyi kim suçlayabilir?

230. O kimse ki Jambu Irmağı'ndan[41] çıkma altın gibidir... böyle bir kimseyi Tanrılar da över, Brahma da.

231. Bedenindeki öfkenin farkında olup, bedenini denetlemelisin; bedenin yanılgılarını terk edip, bedeninde erdemi uygulamalısın.

232. Dilindeki öfkenin farkında olup, dilini denetlemelisin; dilin yanılgılarını terk edip, dilinde erdemi uygulamalısın.

233. Zihnindeki öfkenin farkında olup, zihnini denetlemelisin; zihnin yanılgılarını terk edip, zihninde erdemi uygulamalısın.

234. Ellerini, bellerini, dillerini ve zihinlerini denetleyen akıllı kişiler; gerçekten de benliklerini çok iyi yönetirler...

XVIII.

Kirlilik

235. Şimdi sen solmuş bir yaprak gibisin; ölümün habercileri yanına gelmiş; ayrılığın eşiğinde durmaktasın.

Yolculuğa hazırlığın tamam mı?

236. Kendini Okyanus'ta bir ada yap; çok çalış, bilge ol!

Kirliliklerden arınıp suçluluktan kurtulunca, soyluların cennetine girersin.

237. Hayatın sona eriyor; ölüme giden yoldasın; bak; dinlenmek için mola verilmiyor.

Seninse bu geziye hazırlığın yok.

238. Kendini bir ada yap; çok çalış, bilge ol!

Kirliliklerinden arınıp suçluluktan kurtulunca, bir daha başka bir 'doğum ve yaşlanma' döngüsü yok sana.

239. Kuyumcu kararmış gümüşü nasıl temizlerse, bilge de kendinden kirleri öyle temizlesin.

Teker teker, yavaş yavaş, yeniden yeniden.

240. Pas demirden doğar ama demiri oyar,

günahkârın hataları da tıpkı öyledir...

Hatalar insanı yanlış yola sürükler.

241. Sıkıcı yinelemeler duaların kirliliği; onarımsızlık evlerin kirliliği; tembellik kişiselliğin kirliliği; aymazlık bekçinin kirliliği; 242. İffetsizlik kadının kirliliği; cimrilik “veren elin” kirliliği; Yanlış eylemlerse hem bu dünyanın hem de bundan sonraki dünyanın kirliliği.

243. Kirliliklerin en kötüsüyse, cahillik kirliliği...

Atın bu kirleri, ey dileyenler, üstünüzden! Uzak olun bütün kirliliklerden.

244. Yaşam kolay görünür utanmayana; yalancı kahramandır o.

Utanmayan fesatlık yapandır, küfredendir, edepsizdir, yolsuzluklara sapandır.

245. Oysa yaşam zor görünür alçakgönüllü olana, o ki hep arınmış olanı, dupduru olanı arar.

Bağımsızdır, sessizdir, açık yüreklidir, bilgedir.

246. Kim ki bir yaşamı yok eder, kim ki yalan söyler, kim ki bu dünyada kendine verilmemiş olanı almak ister, kim ki gider başkasının karısına; 247. Kim ki içer zehirleyen içkileri... daha buradayken çürütür köklerini.

248. Bil ki, ey İnsan, pervasız yaşayanlar kötü yoldadır.

Açgözlülük günaha uzanan acılar getirmesin sana.

İnsanlar inançlarına göre, ya da aldıkları zevke göre bulur payını bu dünyada.

249. Başkalarının yiyip içmesine üzülen, ne gece ne gündüz ruhunda dinginlik bulamaz.

250. Kim ki, kökünden söküp içinden atar çekememezlik duygusunu, ruh huzuru gece gündüz arar bulur onu.

251. Tutku gibi yakan ateş yoktur, nefret gibi boğan zincir yoktur; ahmaklık gibi, zehirli yılan ve istekler gibi sürükleyip götüren sel yoktur.

252. Başkalarının hatasını görmek kolay; kendimizinkini görmekse çok zordur. O kimse ki düven gibi dövüp sap saman arasından başkasının yanlışını seçer ayıklar, ama kendi yanılgılarını sımsıkı saklar... Tıpkı hilekâr kumarbazın kötü zarı sakladığı gibi.

253. Bir kimse başkalarının yanlışıyla ilgilense, kendiniyse hiçbir eleştiriye açmasa, var olan hataları büyür, çoğalır.

Onlardan hiç kurtulamaz olur.

254. Gökte yürüyecek yol mu var? Dış görünüşle derviş olunmaz.

Çiğ insanlar dünya zevklerine sevinir; olgun olan dünya işlerinden uzaktır.

255. Gökte yürüyecek yol mu var? Dış görünüşle derviş olunmaz.

Hiçbir yaratık sonsuz değildir, ama uyanmış olanlar sarsılmazlar.

XIX.

Adalet

256. Sorunları şiddet yoluyla çözen âdil değildir...

Bilge olan, neyin doğru neyin yanlış olduğunu sakin sakin gözlemler.

257. Herkese, şiddet içermeyen haklı yargılarla doğru yolu gösterene “gerçeğin koruyucusu” denir.

O akıllıdır, âdildir.

258. Yalnızca çok konuştuğu için bir kimseye akıllı diyemeyiz.

Kim ki sabırlıdır, kinden korkudan uzaktır, işte ona akıllı deriz.

259. Yalnızca çok konuştuğu için bir kimseye adâletin koruyucusu diyemeyiz.

Bir kimse ki, az şey öğrenmiş de olsa, eğer adâleti benliğinden ayırmıyorsa, işte ona “adâletin koruyucusu” denir.

260. Bir insana sırf saçı ağardı diye büyük denmez.

Yaş ileri olabilir, ama derler ki: “saçını boşa ağartmış.”

261. Gönlünde erdem olan, gerçeklik olan, yumuşaklık olan, ılımlılık olan; kendini tutmayı bilen, kirlilikten uzak duran, bilge olan...

İşte büyük denmeyi hak eden odur.

262. Güzel konuşma yeteneği ya da yüz güzelliği, kıskanç, açgözlü, yalancı kişiyi saygıdeğer yapmaz.

263. Saygıdeğer kişi, kendisinde bütün kötülüklerin kökten yıkıldığı, nefretten uzak olan, akıllı olan kişidir.

264. Hatalı konuşan disiplinsiz kişi, sırf başını kazıtmakla derviş mi olur?

Daha hâlâ arzuların ve açgözlülüğün esiri olanın yaptığı iş kötüdür.

265. Kim ki, küçük ya da büyük, yanlış eğilimlerini susturabilir, işte o dervişti r, zâhittir...

Hatalarını düzeltmiş olandır.

266. Başkalarından öteberi dilenen dilenci, gerçek dilenci, dileyici değildir.

Öz dileyici, tüm gerçeği benimseyendir; yalnız bir bölümünü alan değil.

267. Kim ki iyinin de kötünün de üstündedir, kim ki gönlü arınmıştır, kim ki bu dünyadan içedalış yapa yapa gelir geçer, işte gerçek dilenci odur.

268. Kimse, ahmaksa ya da cahilse, yalnızca susmakla bilge olmaz.

Akıllı olan, iyi olanı elindeki cetvelle tutar, kötü olanı savar.

269. Kim ki bu dünyada iki yönü ölçer tartar, o bilgedir işte...

270. Kim ki canlı varlıkları incitir, o kimse soylu değildir. Kim ki bütün canlıları esirger, bütün yaşayanları sakınır, işte ona “soylu ruh” denir.

271. Yalnızca disiplinle, yeminlerle, çok şey öğrenmekle, derine dalmakla, ya da tek başına uyumakla, dünyalıların tadamadığı kurtuluş sevincine ulaşamazsın.

272. Kirliliklerden arınamadıkça kendine güvenme, ey dilenci.

xx.

Yol [42]

273. Yolların en iyisi sekiz kattır[43]; gerçeklerin en iyisi dört kattır.

Erdemlerin en iyisi bağlılıktan kurtulmaktır; insanların en iyisi görendir.

274. İşte yol bu; gönül temizleyen başka yol yok.

Bu yola gir ki, (Baştan Çıkarıcı) Mara seni kandıramasın.

275. Bu yoldan gidersen, acıların sona erer.

Ben dikenleri üstümden atmayı öğrendikten sonra, bu yolu insanlara da anlattım.

276. Sen de kendin çaba göster! Yetkin olanlar anlatanlardır; yola girip içedalış yapanlar (Baştan Çıkarıcı) Mara'nın bağından kurtulurlar.

277. "Bütün yaratılmışlar ölecektir". Bu gerçeği gören acıyı aşar; apaçık yol işte bu.

278. "Bütün yaratılmışlar üzülecektir". Bu gerçeği gören acıyı aşar; apaçık yol işte bu.

279. "Bütün biçimler gerçekdışıdır". Bu gerçeği gören acıyı aşar; apaçık yol işte bu.

280. Kalkma zamanı geldiğinde kalkmayan, genç ve güçlüyken tembellik eden, zihin gücü zayıf olduğu için tembel ve istemsiz olan... akıllılık yolunu bulamaz.

281. Konuşmanı gözle, zihnini sıkı tut, bedeninin yanlış yapmasına yol verme. Bu üç "eylem yolunu" açık tutan

kimse, akıllıların öğrettiği yolda ilerleyecektir.

282. İçedalış çabasıyla akıl kazanılır; içedalış yapmamakla akıl kaybedilir. Bu ikil ilerleme yolunu bilip de ona uyan, kendini büyüyen bir akıllılık içinde bulur.

283. Tutku ormanının tümünü kes, bir tek ağacı değil; çünkü tehlike ormanın içinde!

Ne zaman siz ormanı ve tüm içindekileri kesip atarsınız, işte o zaman, ey dileyiciler, özgür olursunuz.

284. Ne kadar küçük olursa olsun, erkeğin kadına olan arzusu yok edilmedikçe, zihni bağımlı olacaktır.

Süt emen dananın annesine bağlı olduğu gibi.

285. Kendi öz sevgini, kendi elinle, sonbaharda nilüfer çiçeğini keser gibi kes at...

Barışa gönül ver! Buda, Nirvana'yı göstermiştir.

286. "Burada yağmurda oturacağım, yaz ve kış burada olacağım".

İşte ahmaklar, ölümü aklına getirmeyip, böyle söyler.

287. Ölüm gelir, çocuklarıyla ve sürüleriyle mutlu olan kişiyi, zihni dağınık olan kişiyi alıp götürür.

Tıpkı gece gelen coşkun selin uyuyan bir köyü alıp götürdüğü gibi.

289. Oğulların, kızların yararı yok sana. Ana babanın, dostların, arkadaşların yararı yok.

Ölümün aldığı kişiye ailesinin de yararı yok.

289. Bunun anlamını sezer sezmez, akıllı ve adil olan, yolunu açıp Nirvana'ya yürümeli.

XXI.

Karışık Dizeler [44]

290. Küçük bir tadı feda ederek, büyük tat alınıyorsa, akıllı olan küçük zevkleri bir yana bırakıp, en büyük tadı arayacaktır.

291. Başkalarını inciterek bundan tat almayı düşleyen, sevgisizlik düğümüne dolanır, nefretten kurtulamaz.

292. Yapılması gerekeni savsaklamakla, yapılmaması gerekeni yapmakla, dağınık ve dikkatsiz olanın tutkuları artar.

293. Gözü bedenine dikili, kendini denetleyen ve uyanık olanların, yapılmaması gerekeni yapmayanların, yapılması gerekeni kesinlikle yapanların, tutkuları sona erer.

Bunlar uyanık ve akıllı kimselerdir.

294. Derviş olan, anasını babasını ve üç kıralı öldürmüş de olsa, bir kırallığı tüm halkıyla yok etmiş de olsa, incinmeden yoluna gider.

295. Derviş olan, anasını babasını öldürmüş de olsa, iki Dervişle bir yüce kişiyi öldürmüş de olsa, incinmeden yoluna gider.

296. Gautama'nın öğrencileri gece gündüz uyanıktır; zihinleri daimâ Buda'ya dönüktür.

297. Gautama'nın öğrencileri gece gündüz uyanıktır; zihinleri daimâ Gerçeğe dönüktür.

298. Gautama'nın öğrencileri gece gündüz uyanıktır; zihinleri daimâ Topluma dönüktür.

299. Gautama’nın öğrencileri gece gündüz uyanıktır; zihinleri daimâ bedenlerini denetlemeye dönüktür.

300. Gautama’nın öğrencileri gece gündüz uyanıktır; zihinleri daimâ kötülükten kaçmakla sevinç duyar.

301. Gautama’nın öğrencileri gece gündüz uyanıktır; zihinleri daimâ içe-dalış yapmaktan zevk alır.

302. Derviş olup dünyayı bırakmak zor iş, dünyadan zevk almak da zor iş; evde oturup evcil yaşamak da zor iş. Değerbilmez olanla oturmak acılıdır; gezgincinin hayatı acılıdır.

Öyleyse gezginci olmayın da, acı çekmeyin.

303. Erdemli kişi, erdemle tanınmayı başarmış inanlı kişi, nereye gitse saygı görür.

304. İyi insanlar uzaklardan ışık saçar, tıpkı Himalaya dağları gibi, kötülerse göze bile görünmez, tıpkı gece fırlatılan ok gibi.

305. Kim ki tekbaşına oturur, tekbaşına dinlenir, tembelliğe düşmeden tekbaşına iş görür, kendini tekbaşına denetler, orman kıyısında bile sevinç bulacaktır.

XXII.

Aşağıya Doğru [45]

306. Olmayan birşeyi varmış gibi söyleyen Tamu'luktur, bir şey yapıp da yapmadım diyen de öyle... Ölümden sonrası için ikisi de bir.

Yanlış iş yapanlar bir sonraki varoluşta buluşurlar.

307. Gösteriş için sarı giysi giyenlerin çoğu kötü huylu, denetimsiz.

Böyle kötü iş işleyen tamuluktur.

308. Kötü ve kendini tutmasını bilmeyen kişinin, ülke halkının sevgisini kaybetmesi, kıpkızıl demir bir topu yutmasından daha kötü.

309. Başkasının karısına göz koyan saygısız, sonunda dört şey elde eder: bir günâh, iki uyku bozukluğu, üç suçlanma... dördüncüsü de Tamu ateşi.

310. İşte, bak, bunda hatâ var, yanlış yola sapma var; korkan kollarda korkanın tattığı kısa süren zevk var, yöneticiden gelen ağır cezâlar var.

Öyleyse düşme elin karısının peşine.

311. Yanlış tutarsan gül yaprağı bile keser elini, yanlış Dervişlik seni Ateşe götürür.

312. Dikkatsizce yapılan eylem, tutulmayan söz, disipline uymama...

Bütün bunların ödülü yok.

313. İlle de bir şey yapman gerekirse, tüm gücünle yap.

Dikkatsiz münzevi, çamura bulaşır boşu boşuna, tutku çöplüğünün çamuruna.

314. Yanlış eylemi, en iyisi, yapmadan bırakmalı, çünkü yanlış eylem sonradan acı getirir.

İyi bir eylemse, hemen yapılmalı çünkü iyi eylem acı vermez.

315. Sınırdaki kale gibi içten ve dıştan korunaklı olmalısın; bir an bile kendi kendini gözden kaçırmamalısın Çünkü doğru ânı geçiren, Tamu'da yanar.

316. Utanması gerekmeyen şeyden utanıp, utanması gereken şeyden utanmayanlar...

Böyleleri yanlış yola girer, yanlış yol izler.

317. Korkması gerekmeyen şeyden korkup, korkması gerekenden korkmayanlar...

Böyleleri, yanlış yola girer, yanlış yol izler.

318. Yanlış olmayan yerde yanlış görüp, yanlış olan yerde yanlışı görmeyenler...

Böyleleri, yanlış yola girer, yanlış yol izler.

319. Yanlışı yanlış olarak gören, yanlış olmayanı yanlış olarak görmeyenler...

Böyleleri, doğru yola girer, doğru yol izler.

XXIII.

Fil

320. Acı veren sözlere katlanacağım, tıpkı savaşta bir filin yaydan çıkan oklara katlandığı gibi; çünkü insanların çoğu kötü huyludur.

321. Evcilleştirilmiş fili savaşa sürerler, filin sırtına kıral da biner; evcilleştirilmiş insanlar iyi insanlardır, en acı sözlere bile sabırla katlanırlar.

322. Katırlar evcilleştirilince iyidir, soylu Sindhu-atları da öyle, iri hortumlu filler de öyle.

Kendini evcilleştirense hepsinden iyidir.

323. Fillerle, atlarla... tüm bu hayvanlarla ayak basılmamış ülkeye ulaşamazsın...

Oysa evcil insan kendi evcilleşmiş benliğinin üstüne binip oraya gider.

324. Keskin ter şakaklarından süzülürken Dhanapalaka[46] adlı fili gütmek zordur.

Bağlanınca tek lokma yemek istemez.

Fil bağlanınca fil-mezarlığını özler.

325. Bir kimse tembel olursa, obur olursa, tohumla beslenen domuz gibi, derin uykuda yuvarlanır durur.

İşte bu ahmak da öyle: doğar da doğar yeniden yeniden.

326. Önceleri gezilere çıkardı zihnim; dilediği, istediği, beğendiği üzere. Şimdiyse, tam tamına ben denetliyorum onu, kancayı elinde tutan binicinin azgınlık dönemindeki fili denetlediği gibi.

327. İçedalışsız olma; içselliklerini izle!

Kendini çamura batan fil gibi gittiğin yanlış yoldan çıkar.

328. Seninle birlikte gezecek akıllı arkadaş bulursan; akıllı yaşayan, uyanık yaşayan, tehlikeleri hep yenen bu kişiyle birlikte sevinç içinde yürü.

329. Seninle birlikte gezecek akıllı yaşayan, uyanık yaşayan akıllı arkadaş bulamazsan; fethettiği kırallığı bırakıp giden kıral gibi ya da ormandaki fil gibi tek başına yalnız gez.

330. Yalnız yaşamak daha iyidir; ahmakla dostluk olmaz.

Gerçeği dileyen kimse, çok az gereksinimle, hata işlemeden, ormanda fil gibi yalnız dolaşsın.

331. Denk düşerse arkadaş iyidir, sevinci paylaşmak iyidir.

Ölüm geldiğindeyse iyi işler yapmış olmak iyidir.

Tüm kaygıları bırakmak en iyisidir.

332. Annelik hoştur bu dünyada, babalık hoştur; Derviş olmak hoştur.

333. Yaşlılığa kadar süren erdem güzeldir; kökleşmiş sağlam inan güzeldir; erdem kazanmak güzeldir; yanlışlıklardan kaçınmak güzeldir.

XXIV.

Susuzluk

335. Akılsız kişinin isteği sürüngen gibi içinde büyür. Bu kişi, ormanda yemiş arayan maymun gibi, yinelenen yaşamdan yinelenen yaşama koşar durur.

335. Kim ki bu dünyada içindeki zehirli vahşi isteğe yenilir, tarlaya yayılan Biraana Otu[47] gibi, gönlündeki kaygılar durmadan artar.

336. Kim ki bu dünyada içindeki bu, denetimi zor, vahşi susuzluğu yener, tıpkı Lotüs[48] yaprağından dökülen su damlaları gibi kederleri teker teker üzerinden dökülür.

337. Şu en doğru sözü diyeyim sana: “İçindeki tutkuların kökünü, Usira Kökü[49] bulmak için Birana Otunu deşip çıkarırcasına deşip çıkarabilir misin? Burada toplananların yaptığı bu. Tutkuları söküp çıkarırsan, ayartıcı Mara seni, nehir suyunun kamışları yıktığı gibi, yeniden yeniden yıkıp deviremez!”

338. Nasıl kökleri toprakta kalan ağaç, kesilince yeniden büyürse; işte tıpkı öyle, tutkuların da kökleri yok edilmedikçe, döner döner geri gelir bu çile.

339. Benliği ve zihni tutkulara bağımlı olan, otuz-altı ırmağı tüm gücüyle duygusal zevklere akan kişi...

O yanlış yönetilendir, dalgalar onu sürükler götürür.

340. Akıntılar her yöne dağılır; emekleyen dayanılmaz istekler su yüzüne fışkırır...

Sen fışkıran bu istekleri kendinde görür görmez, bütün köklerini aklınla kes at.

341. Yaratıkların zevkleri aşırıdır, ölçüsüzdür, geniştir, tükenmez. Zevklere kapılıp da sımsıkı tutundukça doğum-ölüm döngüsü yinelenir durur.

342. Tutku susuzluğuna kapılmış insanlar, avda kovalanan tavşan gibi hep koşar; sımsıkı bağlanır, tutsak olur zincirlere...

Çileleri durmadan yinelenir.

343. Tutku susuzluğuna kapılmış insanlar, avda kovalanan tavşan gibi durmadan koşar.

Kösnüllüğünü yenmek isteyen dilenci, içindeki istekleri silkeleyip atmalıdır.

344. Tutku ormanından kurtulup Nirvana'ya varan, kendini ormana geri verirse... Bak şuna!

Bak hele şu özgürlükten tutsaklığa geri koşana!

345. Akıllı olan, demirden tahtadan ipten yapılmış zincire güçlü demez, mücevhere evlatlara aileye bağlayan öbür zincir daha güçlü...

346. Akıllı olan, o çeken sürükleyen çözülmez olan zincire güçlü der; bu zinciri koparan kişi dünyayı terk eder, dertten uzak olur, duygusal zevkler tümüyle geride kalır.

347. Tutkulara esir olan akıntıyı izler, örümceğin kendi ördüğü ağı izlemesi gibi...

Akıllı olan bu zinciri koparıp, kederlerden uzaklaşır, tüm üzüntüleri arkada bırakır.

348. Vazgeç ne varsa önünde, vazgeç ne varsa arkanda; vazgeç ne varsa ikisinin arasında... Şu ötedeki varlık kıyısına geçiver!

Zihnin bağımsız olunca, yeniden-doğuma ve yaşlılığa dönmezsin artık.

349. Şüphelerle dolup tedirgin oluyorsa bir kişi, güçlü tutkularla doluysa, zevkleri iştahla aranıyorsa, içindeki bu dayanılmaz itilme artar da artar, zincirleri güçlenir de güçlenir.

350. Hep derin derin içselliğe dalan, zevk verici olmayana yönelen, kaygı ve düşüncelerini susturmakta mutluluk bulan kişi, (Baştan Çıkarıcı) Mara'nın ölüm zincirlerini kesinlikle kırıp kaldıracaktır.

351. Hedefe ulaşan, korkmayan, istekleri bulunmayan, hatadan kaçınan... varolmanın dikenli çitlerini kırmış demektir.

Bu beden onun son bedeni olacaktır.

352. İstekleri olmayan, açgözlü olmayan, sözleri işitip anlamını algılayan, harflerin sırasını bilen... kimseye, büyük bilge denir, büyük adam denir.

Bu beden onun son bedenidir.

353. "Her şeyi fethettim; her şeyi biliyorum; yaşamın tüm koşullarında kirlilikten uzaktayım. Her şeyden vazgeçmiş, istekleri yok etmekle özgürlüğü kazanmışım. Kendi kendimden öğrenmişim...

Başka kime öğreteyim?"

354. Gerçeğin armağanı tüm armağanlardan değerlidir; gerçeğin tadı tüm tatlardan üstündür; gerçeğin sevinci tüm sevinçlerden, zevklerden yücedir; istekleri yok etmek bütün kederleri yener.

355. Zevkler ahmakları mahveder; öte kıyıyı aramayan, zevkleri tutkuyla isteyen ahmak kendini yakar.

Ahmak kendi kendinin düşmanıdır.

356. Yabani otlar tarlaya zarar verir; tutkular insanlığa zarar verir; tutkulardan uzak olana ödül olarak verilen nimetler ne büyüktür!

357. Yabani otlar tarlaya zarar verir; nefret insanlığa zarar verir; nefretten uzak olana ödül olarak verilen nimetler ne büyüktür!

358. Yabani otlar tarlaya zarar verir; kibir insanlığa zarar verir; kibirden uzak olana ödül olarak verilen nimetler ne büyüktür!

359. Yabani otlar tarlalara zarar verir; kösnü insanlığa zarar verir; kösnüden uzak olana ödül olarak verilen nimetler ne büyüktür!

XXV.

Dileyici

(Bhikshu) [50]

360. Gören gözümüzü, işiten kulağımızı, koklayan burnumuzu ve konuşan dilimizi denetlemek iyidir.

361. Yaşayan bedenimizi, benliğimizi anlatan konuşmalarımızı, algılayan zihnimizi denetlemek iyidir; insanın bütün yeteneklerini denetlemesi iyidir.

Her işinde denetimli olan dileyici kaygılardan uzaktır.

362. Kim ki elini denetler, ayağını denetler, söylediği sözü denetler, kim ki bütünüyle denetimlidir, kim ki içsel sevinci bulmuştur, kim ki derli toplu düzenlidir, yalnızlıkta mutludur, işte ona dileyici derler.

363. Dilini denetleyen, akıllıca sakin sakin konuşan, gururlu olmayan, gerçeğin anlamlarını aydınlatan dileyicinin sözleri tatlıdır.

364. Gerçekle içiçe yaşayan, gerçekte mutluluk bulan, gerçeği bulmak için içedalış yapan, gerçeği izleyen dileyici gerçeğin uzağına düşmez.

365. Sana verileni küçük görme, kimseyi kıskanma!

Kıskanan dileyici dinginlik bulamaz.

366. Kendisine verilen az da olsa, aldığını küçümsemeyen dileyici, hele yaşamı arı duruysa, tembel değilse, Tanrıların övgüsünü kazanır...

367. Adlarla, simgelerle ya da biçimlerle uğraşmayan, hiçbir mülke sahip olmayan ve bundan üzüntü duymayan kişiye, işte ona, dileyici denir.

368. Buda’nın yolunda, inanarak dinginlikle yaşayan dileyici barış bulacaktır, varoluşun bittiği mutlu yere ulaşacaktır.

369. Boşalt kayığını, ey dileyici! Boşalan kayık hızlı yüzer.

Arzu ve nefret yüklerini kesip atarsan, özgürlüğe çabuk ulaşırsın.

370. Kes at beşi[51], kurtul beşten, beşe egemen ol. Kendini beş zincirden kurtaran dileyici “seli geçen” diye adlanır.

371. İçine dön, ey dileyici; dışındaki kaygılara dağılma; tadlar ve zevklerle zihnini yorma!

Zevke yaklaşma ki, kor gibi kızarmış demir topu yutmak zorunda kalmayasın, “çok acıyor!” diye kıvranıp bağırmayasın.

372. Bilge olmayana içedalış yoktur, içedalışı olmayana bilgelik yoktur; kimde hem bilgelik, hem de içedalış varsa, işte o Nirvana’ya yakındır.

373. Dingin yüreği olan dilenci boş eve girer, gerçeği apaçık gören insan sevinçleri aşar.

374. Bedensel öğelerin kaynağını bulunca, bunların nasıl yok edileceğini bir kez görüp anlayınca, mutluluk bulursun, sevinç bulursun...

Ölümsüz olanı bilenlerin sonsuz sevincini bulursun.

375. Dünya akıllı dilenci için bir başlangıçtır: duyuları denetlemek, soylu olan, arı olan, tembel olmayan dostlarla bir arada bulunmak, ahlak kurallarına uygun yaşamak.

376. İyilik içinde yaşarsan, görevlerinde usta olursan; işte o zaman sevinç bulacak, tüm kaygıların bittiğini göreceksin.

377. Yasemin çiçeği solan yapraklarını nasıl dökerse, ey dileyiciler, siz de üstünüzden tutkuyu ve nefreti öyle dökmelisiniz!

378. Dileyici dingin olmalı denir: dingin beden, dingin konuşma, dingin zihin.

Dünyanın tuzaklarını reddedip kendine egemen olmalı.

379. Kendini kendin yükseltecek, kendini kendin sınayacaksın; ey dileyici, böylece korunarak, dikkat ederek, sevinç içinde yaşayacaksın!

380. Benliğin efendisi yine benliktir; benliğin sığınağı da yine benliktir.

Öyleyse sen de evcilleştir benliğini, tüccarın soylu atı evcilleştirdiği gibi.

381. Buda’nın yolunda sevinçli ve sadık olan dileyici dinginlik bulur; doğal varoluşu sona erdirmenin sevincini bulur.

382. Kim olursa olsun, gencecik bir dileyici bile olsa, Buda yoluna kendini adayan kimse, dünyanın ışığı olur.

Bulutlardan sıyrılan ay gibi aydınlatıcı olur.

XXVI.

Derviş

(Brahmana)

383. Sel gibi seni sürüklemek isteyen akıntıyı tüm gücünle durdur, ey Derviş; arzuları geride bırak! Bütün yaratılmışların yıkımını bilir ve fark edersen, Yaratılmamışı bilirsin!

384. Derviş içe dalış ve gözlemleme yoluyla öte kıyıya ulaşınca, bilgelik kazanır ve bütün bağlarından kurtulur.

385. Benim Derviş dediğim kimse, korkulardan - bağlardan - kelepçelerden uzaktır; ne bu kıyı vardır onun için, ne öbür kıyı, her ikisi de yoktur.

386. Benim Derviş dediğim kimse durgundur, bağımsızdır, oturmuştur; olgunlaşmış, isteklerden kurtulmuş, en yüksek amaca ulaşmıştır.

387. Güneş gündüz parlar, aysa gece ışık saçar; savaşçıların zırhları ışık saçar; Derviş de içedalışıyla ışık saçar...

Uyanmış olan kişi gece gündüz çevresine ışık verir.

388. Hatayı bir yana bırakana Derviş derler. Sessizlik içinde yaşayana Derviş (Brahmana) derler; sessiz yürüyene (Samana) derler; kirliliklerden kaçıp kurtulana Arınmış (Pravragita)[52] derler.

389. Dervişi kimse incitmesin; O da Onu incitene karşılık vermesin!

Dervişi incitene yazıklar olsun; karşılık veren Dervişe ise daha da yazıklar olsun!

390. Derviş kendini hayatın tadlarından uzak tutarsa, bu onun için az kazanç değildir; ruhta her türlü incitme dürtüsü yok olunca, tüm çekilen çileler sona erecektir.

391. Benim Derviş dediğim, ne bedeniyle, ne sözüyle, ne de zihninden geçenlerle incitmez hiçbir kimseyi ve hiçbir varlığı; her üç alanda da kendini durmadan denetler.

392. Aydınlanmış olanın[53] öğrettiği adalet yasasını anlayan, öğretilene saygı göstermelidir; rahibin kutsanmış ateşe taptığı gibi tapmalıdır.

393. Ne örülmüş saçla, ne soyla sopla, ne de “kast”ı ve sınıfıyla kutlu olmaz kişi... İçinde Gerçek olan, Hak olan, Erdem olan kutludur, kutlanmıştır.

394. Örülmüş saçın ne faydası var, ey ahmak? Ne faydası olur keçi-derisinden yapılmış giysilerin?

İçin doymaz isteklerle dolu... Oysa sen dışını temizliyorsun.

395. Benim Derviş dediğim kimse çöpe atılmış giysiler giyer, zayıflıktan kabarmıştır damarları, ormanda yapayalnız sessizce içselliğine dalar.

396. Ben kimseye ailesinden dolayı, annesinden dolayı kutlu demem; onun malı mülkü vardır, kibirlidir; ben ona kutlu derim ki maldan da, kibirden de uzak, her tür bağlantıdan uzak.

397. Ben ona kutlu derim ki, bütün zincirlerini kırmıştır, yüreği asla titremez; bütün bağlarını koparmıştır, bağımsızdır.

398. Ben ona kutlu derim ki, bütün sırımları ve kemerleri kesmiştir; bütün borçları ipotekleri zincirleri kesmiştir; engeli aşmıştır, uyanmıştır.

399. Ben ona kutlu derim ki, kimseyi kırmamıştır; ama kırılmaya, kötü davranışa, hapse atılmaya sabırla katlanır; ona vuran ellere, ona saldıran ordulara sabırla dayanır.

400. Ben ona kutlu derim ki, öfkesi yoktur, sözünü tutar, erdemlidir, tutkusuzdur, denetimlidir...

O artık son bedenine ulaşmıştır.

401. Ben ona kutlu derim ki, Lotus yaprağının suya yapıştığı gibi, ya da Hardal tohumunun[54] iğnenin ucuna yapıştığı gibi dünya zevklerine yapışıp kalmaz.

402. Ben ona kutlu derim ki, daha dünyadayken bile çilelerin sona erdiğini bilir; sırtından yükünü çoktan indirmiş, zincirlerini çoktan kırmıştır.

403. Ben ona kutlu derim ki, derin bilgeliği ve bilgisi vardır; doğru yolu yanlış yoldan ayırır...

O en yüksek sona ulaşmıştır.

404. Ben ona kutlu derim ki, evi olandan da uzak durur, evi olmayan evsizden de...

Evlere pek az ziyaret yapar[55], istekleri azdır.

405. Ben ona kutlu derim ki, güçlü ya da güçsüz, hiçbir yaratığı incitmez; ne öldürür, ne de canlı varlıkların ölümüne yol açar.

406. Ben ona kutlu derim ki, hoşgörüsüz olanı da hoş görür; şiddet yapana karşı da barışçıdır, açgözlüler içinde de açgözlülükten uzak durur.

407. Ben ona kutlu derim ki, öfkeyi, nefreti, gururu, ikiyüzlülüğü silkelemiş atmıştır; hardal tohumunun iğnenin ucundan düştüğü gibi.

408. Ben ona kutlu derim ki, doğru sözler söyler, yararlı sözler söyler; ama bunları kabalıkla değil incelikle, incitmeden söyler.

409. Ben ona kutlu derim ki, bu dünyada ona verilenden başka hiçbirşey almaz; uzun kısa, küçük büyük, iyi kötü ne olursa olsun, hiçbirşey...

Hiçbirşey almaz.

410. Ben ona kutlu derim ki, ne bu dünyada, ne öbür dünyada hiçbirşey istemez; tutkulardan uzaktır, bağımsızdır.

411. Ben ona kutlu derim ki, ne dileği vardır, ne özlemi vardır; bilgiden yana şüphesi yoktur...

Sonsuz Olan’ın derinliğine ulaşmıştır.

412. Ben ona kutlu derim ki, daha buradayken iyinin ve kötünün bağlarından öteye geçmiştir; kaygıdan uzaktır; tutkudan, kirlilikten uzaktır.

413. Ben ona kutlu derim ki, ay ışığı gibi parlaktır; saftır, durudur, dingindir.

Onda tüm zevkler sönmüştür.

414. Ben ona kutlu derim ki, bu yeniden-doğumların, bu döngülerin, bu aldanışların çamurlu yolunu aşmış, öteye geçmiştir; bu zor yoldan atlayıp geçmiştir, çoktan öte kıyıya varmıştır; derin dalışlıdır...

Heyecanlı - şüpheci - bağımlı değildir; dingindir.

415. Ben ona kutlu derim ki, bu dünyada tüm tutkulardan geçmiştir; evsiz barksız dolaşır.

Varolmanın bütün istekleri onda sönmüştür.

416. Ben ona kutlu derim ki, bu dünyada tüm doymazlıklardan geçmiştir; evsiz barksızdır.

Onda varolmanın tutkuları ve doymayan istekleri sönmüştür.

417. Ben ona kutlu derim ki, insanlara olan bağlılığını silip atmıştır; Tanrılara bağlılığın da üstündedir.

Her türlü bağlılıktan uzaktır.

418. Ben ona kutlu derim ki, tatlı olandan da vazgeçer, tatsız olandan da; serin ve dingindir; yenilenmenin her türlü tohumundan uzaktır. İşte o bütün dünyaları fetheden kahramandır.

419. Ben ona kutlu derim ki, varlıkların heryerde önce yok olup sonra geri geldiğini bilir; bağlılıklardan, bağımlılıklardan uzaktır, iyi yaşayandır, aydınlanmıştır.

420. Ben ona kutlu derim ki, onun gittiği yolu ne Tanrılar bilebilir, ne de ruhlar...

Arzuları yok olmuştur, azizdir, evliyâdır.

421. Ben ona kutlu derim ki, hiçbirşeye “benim” demez; önünde de olsa, arkasında da olsa, ikisinin arasında da olsa fakirdir.

Hiçbirşeye bağlanmaz, her türlü bağdan uzaktır.

422. Ben ona kutlu derim ki, korkusuzdur, asildir, kahramandır, herşeyi sezen ve anlayandır, tümüyle tertemizdir, herşeyi fethedendir.

Amaca ulaşmıştır, uyanmıştır.

423. Ben ona kutlu derim ki, önceki yaşamlarını bilir; Uçmak'ı da, Tamu'yu da algılar; yeniden-doğumların sonuna ulaşmıştır; bilgisi bütün ve yetkin bir bilgedir.

Yetkinliğin tümüne erişmiştir.

— S O N —

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. Budizm (Eski Metinlere Göre), Walter Ruben (Walter Ruben, Budizm Tarihi, çeviren: Abidin İtil, Ankara Üniversitesi D.T.C.Fakültesi Yayınları, Ankara, 1947), hazırlayan: Lütfü Bozkurt, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 1995,

ISBN-975-7200-00-X

2. History of Religion, Sergei Tokarev, Rusça'dan İngilizce'ye çeviren: Paula Garb, Progress Publishers - Student's Library, Moscow, 1989,

ISBN-5-01-001097-6

3. Buda’nın Öğretisi, Thich Nhat Hanh, çeviren:Nur Yener, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 2002,

ISBN-975-7200-92-1

4. Buda Zihnini Kazanmak, Sheng Yen, çeviren: Yılmaz Akgünlü, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 2005,

ISBN-975-7200-61-1

5. Sizin Yerinizde Buda Olsaydı Ne Yapardı (Günlük Yaşam Sorunlarına 101 Yanıt), Franz Metcalf, çeviren: Nur Yener, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 2000,

ISBN-975-7200-83-2

6. Karma Bağından Özgürleşmek, Swami Rama, çeviren: Nur Yener, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 2002,

ISBN-975-7200-91-3

7. Budizm ve Zen, Nyogen Senzaki – Ruth Strout McCandless, çeviren: Nur Yener, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 2001,

ISBN-975-7200-51-4

8. (Yeni Başlayanlar İçin) Yoga ve Meditasyon, Esra Bilal, Lütfü Bozkurt, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 2.Basım-1998,

ISBN-975-7200-02-6

9. Ana Britannica (Encyclopaedia Britannica), [Cilt-5, Sayfa-55/58], Fifteenth Edition, Ana Yayıncılık ve Encyclopaedia Britannica, Inc. İşbirliği İle, Istanbul, 1986,

86.34.Y.0012.1

12 Mayıs 2008, Pazartesi
İstanbul, Göztepe

[1] *Dhammapada*: Pali dilinde “Dhamma(Sanskritçe: Dharma)”: Gerçek, Hakikat, Doğru, Doğruyol, Yol, Tutulan Yol, Yöntem, Öğreti, Yön, Gidilen Yön, Mezhep, bir anlamda ‘herşey’; (İng.) *teachings; duty, law, doctrine; things, events, phenomena, everything*” + “Pada: sözcükler”; Budacı Temel Kutsal Metinlerin en eskisi ve en ünlüsü. Başka metinlerde de buradan alıntılar yapılır. Yirmialtı bölümde toplanmış, 423 deyişten / sözden / beyitten / kıtadan oluşur. Prakrit, Sanskrit ve Çince’den başka dillerde de çok sayıda çevirileri vardır. Kitap hem Theravada (Yaşlılar Yolu)* hem de Mahayana (Büyük Taşıyıcı)* geleneğine bağlı olan bütün Budacı / Budist ülkelerde yaygındır. Yüzyıllar boyu Rahip olmak isteyen öğrencilerin ders kitabı olarak kullanılmıştır. Keşişler bu kitabı ezberlerler.

[2] *Derviş:* Kutlu Kişi, Eren, Erenler, Hak Eren, Rahip, Münzevi, Târik-I dünya; Brahman, Brahmin, Brahmana, Brehmen, Brahma, Gerçek Brahman, Arhat; (İng.) *Brahman, Brahmin*.

[3] *Keşiş:* Dünyayı terk eden evlenmemiş münzevi rahip.

[4] *Bodhi Ağacı:* (Lat.) *Ficus Religiosa;* (İng.) *Bodhi Tree* ya da *Pippala Tree;* Asya'da yetişen bir tür incir ağacı: Budizm anlayışında bu ağaca önem verilir.

[5] *Sujata:* “iyi aileden, iyi soydan” ya da “uğurlu / şans getiren” anlamında Sanskritçe bir sözcük, kız ismi olarak kullanılır; Gautama Buddha’nın yaşam öyküsünde, altı yıllık aşırı katı bir herşeyi terk ve imsaktan sonra, asetizmden ayrılan Buda’ya bir kase sütlaç sunan kızın adıdır.

[6] *Mara:* Ayartıcı Güçler, binbir türlü hileleri ve parlak görünüşleriyle insanı baştan çıkaran kötücül güçler, bu güçleri temsil eden simge.

[7] *Dört soylu-doğru:* 1-Her insan bunalım (elem/keder) içindedir; 2-Bunalımın ana nedeni bencil (benmerkezci) tutkudur; 3-Bencilliğimizi yenerek bunalımdan kurtulabiliriz; 4-Bunalımdan kurtulma sekiz katlı (aşamalı) yol* ile olabilir.

[8] *Kast (sistemi):* Sanskritçe “cati”; (İng.) *caste*; Hindistan’da çok katı olan toplumsal sınıflar: Bunlar kabaca “Rahipler (Brahman’lar)”, “Savaşçılar”, “Çiftçiler”, “Tüccarlar” ve “Hizmetçiler (köleler, paryalar, dokunulmazlar)”dır; sınıf ayrımı doğumla ve karma ile belirlenmiştir, bir yaşam içinde bir sınıftan öbür sınıfa atlamak olanaksızdır.

[9] *Tasavvuf:* Sofizm, Mistisizm, Batınilik, Sofuluk

[10] “*The Relation between Buddhism and Sofism*”, Alexander Berzin, SCM Pres, London, 2006 & Eski Metinlere Göre Budizm, Walter Ruben (*Walter Ruben, Budizm Tarihi, çeviren: Abidin İtil, Ankara Üniversitesi D.T.C.Fakültesi Yayınları, Ankara, 1947*), hazırlayan: Lütfü Bozkurt, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 1995, ISBN-975-7200-00-X

[11] *Kutlu:* mukaddes, takdis edilmiş, mübarek, kutsal; (İng.) *holy, sacred*

[12] “*History of Religions*”, Sergei Tokorev, Progress Publishers, Moscow, 1987

[13] Budizm (Eski Metinlere Göre), Walter Ruben (Walter Ruben, Budizm Tarihi, çeviren: Abidin İtil, Ankara Üniversitesi D.T.C.Fakültesi Yayınları, Ankara, 1947), hazırlayan: Lütfü Bozkurt, Okyanus Yayıncılık ve Yapımcılık Ltd. Şti., İstanbul, 1995.

[14] *İçsellik:* içe dalış, zihinsel çaba, derin bilinç, içgözlem, meditasyon.

[15] *Sarı Gömlek:* (Kâsâva ya da Kâshâya da denen koyu sarı giysi, Budist rahiplerin ayırt edici kılığıdır: [“Anishkashâye kâshâyam îhârtham iti viddhi tam, / Dharmadhvagânâm mundânâm vrittyartham iti me matih.” Türkçesi: ‘Bil ki bu sarı gömlek, kirliliklerden kurtulmamış olan bir adamın üstünde, yalnızca hırsa, tamaha, açgözlülüğe yaramakta, / Oysa, bu giysi, erdemlerini bayrak gibi taşıyan o başı kazınmış soylu rahibin bir lokması içindir’]

[16] *Farkındalık:* Ayrımındalık, Uyanıklık, varlığın ve kendiliğin ayrımında olmak, Derin Bilinç.

[17] *Nirvana:* ulaşılacak en büyük son, varılacak en son durak, yeniden-doğumların bitmesi, bütün kaygılardan - düşüncelerden - bağlardan - bağlılık ve bağımlılıklardan kurtulma, Kurtuluş, Sonsuz Kurtuluş, Felâh, Tanrı'da yok olma (fenâ fillah), Tanrı'yla birlikte sonsuzlaşmak (bekaa billah);

(İng.) *Redemption, Freedom.*

[18] *Meditasyon:* Dalınç, Derin Bilinç, İçe Dalış, İçsellik, Zikir, Tefekkür; Namaz, Semaa, Ayin.

[19] *Dilenci:* Dileyici, Ermiş, Eren, Talip; Hinduizm’de dilencilik yüce bir makam sayılır, dilenci ya da dileyici uğradığı evlerden sadaka olarak verilen az bir yiyeceği yer; aynı sözcük ‘Nirvana’yı dileyen’ anlamını da taşır.

[20] *Yetkinleşmiş:* kamil, mükemmel, tekamül etmiş / yetkin: mükemmel, tam, kusursuz, kâmil, olmuş, ergin, olgun; (İng.) *perfect, complete, mature, well-conducted*.

[21] *Yama:* ölülerin efendisi, ölüm simgesi, ölüm gücü, ölüm.

[22] *Ahmak:* Budala, Akılsız kişi, Akılsız insan; (İng.) *Fool.*

[23] *Kuşa Otu:* Kusha Otu, Kusa ya da Kuşa Otu olarak tanınan Dharba bitkisinin kutlu sayılması geleneği Hint Tanrıları inancına kadar gider. Bodhi ağacının altında Kuşa otu üzerinde oturmak hazırlık aşamasıdır.

[24] *Başrahip:* Başpapaz, Mürşid, Raja, Guru, Şeyh, Şıh, Şeyhler, Tarikat Önderleri, yol gösterici savıyla kendilerine bir san veren (kimse ya da kimseler).

[25] *Bilge:* Akıllı Kişi, Akıllı İnsan, Akıllı Adam; (İng.) *Wise Man.*

[26] *Ermiş:* Eren, Erenler, Veli, Evliyâ, Alim, Zahit; Arhat; (İng.) *The Venerable*.

[27] *Yeniden-doğum:* ölüp ölüp yeniden dünyaya gelme, genedoğum, reenkarnasyon; (bilimde ve büyük dinlerde ‘yeniden-doğum’ kavramı tartışmalı yorumlara yol açmaktadır).

[28] *Agni:* Ateş Tanrısı, (Veda anlatılarına göre Indra'dan sonra gelir).

[29] “Şansım yoktur, bana mı çıkacak, nasıl olsa böylesi bana kısmet olmaz,” diye ümitsizlenmek anlamında.

[30] *Tamu:* Cehennem, ölümden sonraki acılarla dolu yer, yaşamda yanlışlık yapanların duyduğu acı

[31] *İçedalış:* Meditasyon, Tefekkür, Zikir, Namaz, Salat, Ayin; (Meditasyon, derin ve kapsamlı bir şekilde zihinsel dalışa girmek yoluyla, insanın özüyle / özbenliğiyle iletişim kurması demektir. Meditasyon sırasında zihin ve beden serbest tutularak, süreklilikle, zihin, özdeğe bağımlı ussal düşünce eylemlerinden uzak durmaya alıştırılır. Esas olan, dinginlik içinde kalabilmek ve üstbilinçsel sezgileri alabilmektir. Atlantis ve Mu Uygarlıkları gibi Tufan öncesi uygarlıklardan tutun, eski Kolomb-öncesi uygarlıklarından olan Aztek, Inka, Mayalar'a... Avustralya yerlilerinden, Afrika Kabileleri'ne... Oradan da Avrupa ve Asya'daki toplumlara varıncaya kadar dünyanın her yerinde, ayrı ayrı tekniklerle de olsa, temel yöntem ayni kalmak üzere uygulandığı görülen, yaklaşık 100 civarında meditasyon türü vardır. Büyük (Semaî) Dinlerdeki 'Tasavvuf' çalışmalarında da, özellikle de Sufî yol ve okullarında, Meditasyon olgusundan yararlanabilmek için, kapsamlı ve değişik teknikler geliştirilmiştir).

[32] *Yeniden yeniden:* yinelenerek, mükerrer, mükerreren, tekraren, tekrar tekrar.

[33] *Benlik:* Öz, Özbenlik, Nefs / Nefis, Ego, Id; (İng.) *Self.*

[34] *Sala Ağacı:* Hoş kokulu, turuncu çiçekleri olan bir tür Banyan ağacı. Kıraliçe (Mahajmaya), Sala ağacının gölgesinde, dallarına tutunarak, Visakha ayında, prens Sidarta'yı (Siddharta)'yı doğurdu. Budizm çevreyi, doğayı ve yeşilliği sevmeye önem verir, bu nedenle Gautama'nın doğumu ve ölümü Sala ağacı altında temsil edilir, derler ki Buda 80 yaşında ölürken, dolunay zamanı, bir Sala ağacının altına uzanıp ölümü öyle bekledi; 'Aydınlanma'ya da Boddhi ağacının altında otururken erişmiştir.

[35] *Kataka Kamışı:* (İng.) *Katthaka Reed*; meyve verdikten sonra ölen ya da meyvesi için kesilen bir ağaç türü.

[36] *Uyanmış Kişi:* Aydınlanmış Kişi, Uyanan, Aydınlanan, Buda; Buddha; (İng.) *The Awakened*.

[37] *İzdeşçi:* yolunu izleyen, yolundan giden, mürid, tâlip, talebe, molla; (İng.) *apostle, follower.*

[38] *Sevinç:* Mesutluk, Saadet, Mutluluk; (İng.) *Happiness.*

[39] *Tad:* Tadım, Tatma, Haz, Zevk, Zevk u safa; (İng.) *Pleasure, Delight, Satisfaction.*

[40] *Atula:* bir izdeşçinin özel adıdır, “eşi benzeri olmayan” anlamını taşır.

[41] *Jambu Irmağı:* Gambu Irmağı, Gül Elma’sı Irmağı; (İng.) *“Rose Apple River”*.

[42] *Yol:* tutulan yol, istem gücüyle tutulan yol, yöntem, yönelim, sebil, tarîk, tarikat, gidilen yön, mezhep; (İng.) *way, path, pathway, sect, religion.*

[43] Sekiz Katlı (Aşamalı) Yol: 1-Doğru Anlamak - acı çekme konusunda gerçeği anlamak (Dört Gerçek) ve acıyı bitirmenin yolunu bilmek.

2-Doğru Bilinç - kötü düşüncelerden, kösnül istekten ve acımasızlıktan özgür(leşmiş) bir zihin.

3.Doğru Konuşmak - yalan söylememek, sert söz söylememek, dedikodu yapmamak.

4.Doğru Davranmak - öldürmemek, çalmamak ve iffetsiz olmamak.

5.Doğru Yolla Yaşamak - başka varlıklara doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak zarar veren işler yapmamak.

6.Doğru Çaba - şerli (kötü) işlerden kaçınmak, iyilik yolunda çaba göstermek.

7.Doğru Farkındalık - yaptığı işlerden, söylediği sözlerden, bedensel, duygusal ve zihinsel haberi olmak.

8.Doğru Meditasyon Yapmak - meditasyon yoluyla en ileri bilgeliğe ve aydınlanmaya erişmek.

[44] *Karışık:* çeşitli, türlü, türlü türlü, rasgele, türlü konularda; (İng.) *miscellaneous*.

[45] *Aşağı:* alçaklık, kötülük, olumsuzluk, ruhun alçalması.

[46] *Dhanapalaka:* Söylencelerde adı geçen arınmış bir fil, iyi eğitilebilen fil (türü).

[47] *Biraana Otu:* ‘yağmur mevsimi’nde aşırı bollaşarak yetişen bir tür ot, “üzüntüleri yağmurdan sonraki Biraana Otu gibi çoğaldı”.

[48] *Lotüs:* Lotüs Çiçeği, Nilüfer (Çiçeği), özellikle Yağmur Ormanları'nda* yaşayan bitki türü, karakteristik özelliği güneş ışığıyla kendini temizleyebilmesidir.

[49] *Usira Kökü:* bir kök bitkisi, tatlı kokulu olan kökü derinde olduğundan çıkarılması güçtür, “arzuların kökünü usira kökü arar gibi derin kazarak çıkarmalısın”.

[50] *Dileyici*: dilenci, gerçeği dilenen, gerçeği dileyen, tâlip, talebe, gönüllü, Nirvana’yı isteyen kişi; (İng.) *Mendicant, Beggar*

[51] Burada kastedilen insandaki biyolojik “beş-duyu”dur (görme, işitme, dokunma, koklama ve tat alma); zevk almamıza yaradığı için bağlılık ve bağımlılık yapan beş zincir olarak görülür; denetlenmeleri gerekir.

[52] *Arınmış:* Temizlenme hedefine ulaşmış, Hacı; Pravragita / Pabbagita; (İng.) *Pilgrim, puritan, spiritually pure, sinless.*

[53] *Aydınlanmış Olan:* Buda; Buddha.

[54] *Hardal (tohumu):* Siyah hardal (Brassica nigra) en az ikibin yıldır tarımı yapılan sarı çiçekli bir bitkidir; Eski Yunan ve Roma yapıtlarında ve Kitab-ı Mukaddes'te adından sık sık söz edilen bitkinin tohumlarını Hippokrates ilaç olarak kullanmıştır. Tohumları 1-1,5 mm çapında, küresel biçimli ve koyu kırmızı ya da siyaha çalan renktedir.

[55] *Ev:* Budist dilenciler ara sıra, gittikleri yolda karşılarına çıkan, bir eve uğrayıp, sadaka olarak verilen bir dilim ekmeği yer.